

Møte onsdag den 28. mars 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 68):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Fra representanten Øyvind Vaksdal foreligger søknad om permisjon i tiden fra og med 28. mars til og med 30. mars for å delta i Den Interparlamentariske Unions 126. konferanse i Kampala, Uganda.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Terje Halleland innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Terje Halleland er til stede og vil ta sete.

Representanten Hans Olav Syversen vil framsette et representantforslag. Syversen – er ikke til stede – vil ikke framsette et representantforslag, men det vil representanten Christian Tybring-Gjedde. Han vil framsette to representantforslag.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:01:27]: På vegne av stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen, Jørund Rytman og meg selv ønsker jeg å framsette to representantforslag. Det første er om informasjon til hver enkelt skattyter om hva skattepengene brukes til, det andre forslaget er om graderte parkeringsbøter.

Presidenten: Så vil representanten Hans Olav Syversen likevel framsette et representantforslag!

Hans Olav Syversen (KrF) [10:02:00]: Jeg vet ikke om presidenten synes det er en god forklaring at man har vært på Stortingets andakt. (Munterhet i salen)

Presidenten: Det bør i hvert fall gi grunnlag for tilgivelse! (Latter i salen)

Hans Olav Syversen (KrF) [10:02:23]: Det er godt, særlig når vi nærmer oss påske.

Takk for tilgivelsen. Jeg har gleden av å framsette forslag på vegne av representantene Dagfinn Høybråten, Line Henriette Hjemdal, Øyvind Håbrekke og meg selv om kompliserte spareprodukter, klageorgan og Finanstilsynets rolle.

God påske!

Presidenten: Takk for det, og representantforslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:57]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse

fra Statsministerens kontor om at statsrådene Kristin Halvorsen, Lars Peder Brekk og Hanne Inger Bjurstrøm vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte statsrådene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Robert Eriksson.

Robert Eriksson (FrP) [10:03:24]: Jeg har gleden av å stille arbeidsministeren spørsmål.

Den 22. mars fortalte Dagbladet om Stine på 20 år, som har cerebral parese, sitter i rullestol og er avhengig av hjelp til mye. Takket være assistenthjelp er Stine på vei mot å realisere drømmen sin om å bli ferdig med utdanningen, så hun kan komme seg videre ut i arbeidslivet.

Den 20 år gamle jenta har fått innvilget et begrenset antall timer med assistanse. Problemet er at antall timer ikke strekker til hvis hun blir syk, blir forsinket eller er på do lenger enn beregnet. I vinter ble Stine syk og senge-liggende en uke. Beskjeden var at de timene hun brukte på assistanse i sykdomsperioden, måtte hun spare inn senere i året. Det innebærer at hun står i fare for ikke å kunne gjennomføre skoleløpet og ikke få fullført eksamen.

Alternativet for denne jenta kan bli et liv på uføretrygd, noe hun ikke ønsker. Fremskrittspartiet er sterkt bekymret over at stadig flere ungdommer mot sin vilje blir stemplet varig ut av arbeidslivet. Fremskrittspartiet ønsker et trygt og fleksibelt arbeidsliv med plass til alle. Jeg er klar over at det er kommunene som i dag administrerer BPA-ordningen. De følger i stor grad de nasjonale retningslinjene.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Vil statsråden overføre ansvaret for BPA fra kommunene til staten, legge ordningen inn under folketrygden og gjøre regelverket mer fleksibelt, sånn at målet er å få flere unge ut i arbeidslivet fremfor at det blir en tilværelse på trygd?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:05:25]: Som representanten Eriksson sier, er det kommunene som administrerer dette. Videre er det helseministeren som har ansvar for dette, så jeg kan ikke gå inn i detaljene i det spørsmålet som blir stilt, og må be om at representanten får skriftlig besvarelse på det.

Det jeg derimot kan si noe om, er bekymringen over at vi har mange unge mennesker som i dag møter voksenlivet med store helseproblemer. Det er noe vi ser faktisk rundt i hele Europa, det er ikke noe veldig typisk for Norge. Så skal vi være klar over at det dreier seg ikke om veldig mange. Det har vært en debatt i den senere tid som gir inntrykk av at det er en eksplosiv økning i antallet unge uføre – det er ikke riktig. Men det har vært en økning som vi ikke ønsker, og som vi vet for lite om hva skyldes.

En av de viktige tingene regjeringen har gjort, nettopp for å gjøre noe med dette, er å legge fram en jobbstrategi for funksjonshemmet ungdom for å sørge for at overgangen mellom utdanning og arbeid blir lettest mulig, og lage tiltakspakker for disse ungdommene, slik at det blir mindre risikofylt for arbeidsgiver å ansette dem. Vi vet at hvis de kommer i arbeidstrening, vil de vise seg å være ekstremt god og dedikert arbeidskraft. Det handler om å

bryte ned fordommer, og det handler om å åpne arbeidslivet for denne ungdomsgruppen. Det jobber vi systematisk med.

Robert Eriksson (FrP) [10:06:46]: Svaret fra arbeidsministeren illustrerer egentlig godt de problemene disse ungdommene møter, nettopp ved at en statsråd sier at dette ansvaret ligger hos kommunene og hos helseministeren. Det samme problemet føler disse ungdommene, som har et sterkt ønske om å realisere en drøm om å komme ut i arbeidslivet. De har en funksjonshemming og blir møtt av et fragmentert system der ingen tar ansvar, der de blir sendt fra dør til dør uten å få hjelp, og til slutt ender de opp ufrivillig på uføretrygd.

Fremskrittspartiet mener tiden er inne for å begynne å samordne ordningen, for å se helheten, få til et velferds-kontor som kan hjelpe disse brukerne, realisere drømmene deres, for å nå målsettinger om et liv fylt av arbeidsmuligheter og arbeidsglede, som faktisk er det disse ungdommene ønsker.

Hvilke konkrete grep ønsker statsråden å ta for å få samordnet disse virkemidlene sånn at man kan realisere de drømmene?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:07:50]: Den måten dette arbeidet blir fremstilt på i dag, er – med respekt å melde – ikke riktig. Hele Nav-reformen og det arbeidet som gjøres med individuell oppfølging, er nettopp den individuelle oppfølgingen som representanten etterlyser.

Når jeg sier at jeg ikke svarer direkte på det spørsmålet, er det fordi det er et ganske detaljert spørsmål knyttet til BPA-ordningen, som jeg som ikke ansvarlig minister mener det er feil at jeg skal stå og legge ut om. Jeg skal sørge for at representanten får et godt svar på det.

Men det er ikke illustrerende for at man har en fragmentarisk forvaltning knyttet til oppfølging av unge mennesker med store, tunge lidelser. Man har en deling mellom velferdssystemet og helsevesenet – det er man nødt til å ha. Men utover det er nettopp hele Nav-reformen en god oppbygging rundt disse unge menneskene, og jeg gjentar: Aldri har vi hatt en så stor satsing på unge funksjonshemmede som vi har i dag, gjennom den jobbstrategien vi nå har lagt fram. Ingen regjering har tidligere lagt fram en tilsvarende satsing. Så skal vi bli bedre – det er jeg helt enig i – men dette er også nå en første, stor satsing. Så skal vi få de gode resultatene, for det er også viktig for å bidra til å få ned fordommene mot funksjonshemmede i arbeid.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgingsspørsmål – først Vigdis Giltun.

Vigdis Giltun (FrP) [10:09:10]: Jeg vil påpeke to store svakheter, som også følger den nye jobbstrategien. Den ene er brukerstyrt personlig assistent. Veldig mange av dem med tunge funksjonshemninger er helt avhengige av brukerstyrt personlig assistent for å kunne klare å komme ut i arbeidslivet. Jeg har et eksempel på en blind dame med tilleggssykdommer som fikk jobb hos Adaptor, men som måtte vente i ett år på grunn av at kommunen og Nav

kranglet om hvem av dem som skulle betale for den ekstra bistanden hun måtte ha i form av enten brukerstyrt personlig assistent eller en annen person som kunne hjelpe henne på jobb. Enden på dette var at hun måtte over på et dagtilbud, etter mange års skolegang. Det er et stort problem at Nav ikke også har ansvaret for den type assistanse.

Et annet stort problem er at når noen har vært inne til utredning, må de vente opptil seks, syv, åtte måneder etter den første utredningen før de kommer videre. Mener statsråden dette er en riktig måte å få dem med nedsatte funksjoner eller unge med problemer ut i arbeidslivet?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:10:14]: Jeg kjenner meg ikke igjen i den beskrivelsen av jobbstrategien. Jobbstrategien er nettopp – for første gang – en pakke rundt den enkelte funksjonshemmede ungdommen. Nettopp for at du ikke skal vente seks-syv måneder, har vi altså laget en pakke som du får, og vi har laget oppfølging i hvert eneste fylke. Hvert eneste Nav-kontor skal kunne den pakken. Det er lagt inn store virkemidler, bl.a. funksjonsassistent i arbeidslivet, slik at du får med deg en person – vi har styrket den tjenesten – som kan hjelpe deg til å tilrettelegge inn i arbeidslivet, sånn at du kan være på jobb og ha med deg noen som faktisk utfører en del av de tjenestene du selv ikke kan gjøre. Jeg mener at vi her har laget noe som har veldig store forutsetninger for å lykkes.

Så må vi være klar over at dette ikke er noen lett jobb. Jeg opplever at opposisjonen hele tiden snakker som om det er en fallitterklæring at jeg ikke har ordnet opp i dette siden denne jobbstrategien trådte i kraft i januar. Det er en tung jobb. Vi har ikke klart dette over mange, mange år. Nå gjør vi en innsats. Kan vi ikke vente og se resultatet før vi begynner å kritisere hva man ikke har i denne innsatsen?

Presidenten: Sylvi Graham – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Graham (H) [10:11:26]: Regjeringen skryter gjerne av at flere er i jobb enn noen gang. Det er en sannhet med modifikasjoner. Sysselsettingsgraden er ikke noe høyere i dag enn den var i 2005, faktisk er sysselsettingsgraden blant funksjonshemmede lavere enn den var i 2005 – den er nede på kun 42,3 pst., nesten halvparten av sysselsettingsgraden i landet for øvrig. Lavere har den ikke vært så lenge vi finner tall tilbake i SSB.

Samtidig ser vi at det tok fem år før denne regjeringen la fram denne handlingsplanen for å få funksjonshemmede i arbeid – Høyre ønsket da velkommen etter. Men i samme budsjett gikk de like godt inn for å kutte skattefradraget for store sykdomsutgifter, på tross av at dette fradraget har vært en betingelse for mange funksjonshemmede for at de skal kunne holde seg i jobb. Ordninger som arbeids- og utdanningsreiser og funksjonsassistentordningen går som prøveordninger for n-te år på rad, selv om dette kunne hjulpet flere ut i arbeid. Vil statsråden revurdere sine holdninger på noen av disse områdene?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:12:32]: Vi kan godt diskutere sysselsettingsgraden i Norge, men aldri har

så mange mennesker forsørget seg på egen inntekt i Norge som i dag. Vi er absolutt i verdenstoppen når det gjelder dette.

Så kan vi også godt si velkommen etter når det gjelder jobbstrategien. Det har sittet regjeringer før denne regjeringen som kunne ha lagt fram en jobbstrategi, som ikke gjorde det – vi har gjort det. Jeg mener at det er en god jobb vi har gjort, og vi skal jobbe ut fra det.

Når det gjelder disse midlertidige ordningene, kan man selvfølgelig diskutere om de kunne vært permanente. Det er et økonomisk spørsmål, og det er gjort noen økonomiske prioriteringer knyttet til det. Det som er viktig for meg, er at vi er ikke i den situasjonen i Norge at noen avvises fra de ordningene fordi vi ikke har penger under dem. Derfor er ikke de i seg selv, og det at de er prøveordninger, noe hinder for at disse ungdommene kommer i arbeid. Men man kunne ønske dem permanente, men det er en økonomisk prioritering som er gjort.

Når det gjelder dette med særlig fradrag, har vi hatt den diskusjonen tidligere her. Da ble jeg forespeilet at det skulle komme et hav av mennesker som ikke kom i arbeid på grunn av dette. Det har vi ikke sett

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:13:49]: Innledningen i spørsmålet dreide seg om Stine, en jente som hadde lyst til og gjorde det hun kunne for å komme i arbeid. Hun trenger litt mer assistanse for å kunne klare det, og det er det som er utfordringen.

Men Stine er ikke alene om å ende på uføretrygd istedenfor å bli ferdig med utdanning og komme seg i arbeid. Hvis en ser på statistikken totalt, er det 78 000 med funksjonshemning som sier at de ønsker seg arbeid, men mange av dem trenger litt hjelp.

Det er interessant å høre på statsråden som sier at det blir gjort så mye – jobbstrategi og det ene etter det andre. Mitt mål er iallfall ikke at det er statsråden alene som har ansvaret; det er regjeringen vi opplever ikke gjør nok. Høyre peker på at andelen med funksjonshemning som er i arbeid, har gått ned – fra 45 pst. i 2007 til nå bare 42 pst. Hvordan kan da statsråden forklare at det er gjort så mye, mens tallene viser at det er så mange mennesker som ønsker å komme i jobb, men ikke klarer det?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:14:54]: Jeg er helt enig i at 78 000 er mange, og det er ikke 78 000 av dem som faktisk ville kommet i arbeid hvis vi la til rette for det – jeg tror vi skal være så ærlig å si det. Vi vil aldri klare å få alle de 78 000 i arbeid. Vi må liksom være litt nøkterne når det gjelder det tallet. Men vi skal ha mange flere i arbeid.

Når jeg sier det er gjort mye, sier jeg ikke at det er gjort nok, og jeg sier ikke at dette er det som skal gjøres. Men jeg sier at ingen regjeringer tidligere har gjort det vi nå gjør. Dette har begynt å virke fra 1. januar, og nå må vi på en måte la det få en mulighet – det er det jeg er opptatt av. Vi må ha en edruelig diskusjon. Hvis vi har en diskusjon

om at vi skal ha 78 000 funksjonshemmede i arbeid, og hele tiden måler i forhold til det, kommer vi til å bli skuffet, og vi kommer også til å skuffe de funksjonshemmedes organisasjoner, for de er heller ikke der at de mener det er riktig.

Jeg er den første til å innrømme at vi hele tiden skal gjøre mer. Men vi er altså den regjeringen som har lagt fram den første jobbstrategien. Jeg ønsker at vi nå ser hvordan den virker. Så er det heller ingen regjeringer tidligere som har klart å få ned det tallet på funksjonshemmede som er i arbeid. Ok, det har vært en reduksjon fra 45 til 42 pst., men det har faktisk vært på det nivået i mange, mange år.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:16:08]: Jeg tror ikke man trenger å være politiker for å se at det er noe som ikke helt stemmer med systemet vårt. Vi kan se det på tallene, og så kan vi også se det på historiene. Det er unge uføre som forteller at de opplever uføretrygd som et slags pålegg. Det er unge sosialklienter som forteller at de opplever å bli henvist til passivitet, at de sitter i måned etter måned uten å få noe tilbud. Vi vet også at det er noen som utnytter systemet. På NRKs nettsider i dag kan vi se at i Hedmark og i Oppland har å «nave» blitt et ord for mange ungdommer. Det er blitt et ord man bruker om at noen andre skal ta ansvar. Det er blitt et ord man bruker om det å ta et friår på skolen; man kan «nave» et år. Det er faktisk også et ord jeg kjenner fra mitt hjemfylke, Telemark.

I Åmli kommune der det som vi kan kalle en storkoalisjon for arbeidslinjen, bestående av Høyre og Arbeiderpartiet, styrer, satte de for noen år siden i gang et program der de sier at alle sosialklienter skal i aktivitet fra dag én. De sier at det er viktig, ikke bare fordi det blir færre sosialklienter av det, 70 pst. reduksjon på budsjettene deres, de sier også det er viktig fordi det hjelper sosialklientene. Flere kommer ut i jobb. Flere slipper å være passive. Aktivitet er viktig, og aktivitet fungerer.

Regjeringen har foreløpig sagt nei til nasjonal innskjerping av reglene. Statsråden har sagt at det hun har tenkt å gjøre, er nå å undersøke – etter seks år med rød-grønn regjering – hvor mange kommuner som praktiserer aktivitetsplikten. A-pressen, som heller ikke er ukjent for Arbeiderpartiet, sier i en lederartikkel i dag, som er veldig god, at regjeringen burde møte forslaget med et åpent sinn, og så viser de til det gamle slagordet fra arbeiderbevegelsen, gjør din plikt, krev din rett. Vil statsråden være med på en storkoalisjon for arbeidslinjen, for aktivitetsplikt, også her?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:18:04]: Å «nave» er helt uakseptabelt. Derfor har denne regjeringen en storstilt satsing mot trygdesvindler, og vi må hele tiden jobbe sammen for at vi ikke får disse holdingene. Det er jeg helt enig i.

Når det gjelder Åmli, har vi hatt en diskusjon om dette før. Det er bra at en tidligere senterpartiordfører, nå arbeiderpartiordfører, er en viktig inspirasjon for Høyre. Dette viser at vi i dag har en adgang til å pålegge sosialklienter

å utvise aktivitet, å jobbe. Den plikten, den muligheten, er der i dag. Den eneste forskjellen, og det er en ganske stor forskjell, er at mens Høyre vil ha en generell plikt – sånn er det, og du får ikke penger hvis ikke du gjør det – sier vi at her skal det gjøres en vurdering. For veldig, veldig mange av de sosialklientene skal ikke svinge øksa, de skal få helserelaterte ytelser. De skal på avrusing. Jeg er veldig skeptisk til å ha eksnarkomane eller narkomane svingende med øksa i skogen, for å sette det litt på spissen. Det er noe annet de skal ha i mange tilfeller. Men der hvor aktivitet er viktig og riktig, skal vi være mye flinkere, kanskje, til å få i gang det.

Så ser jeg at det lages litt hallo i av at jeg nå etter seks år – jeg har ikke sittet i seks år, men i hvert fall i litt over to år – undersøker dette. Dette ligger hos kommunene. Vi vet at kommunene gjør dette i ganske stor grad. Vi har altså av den grunn ikke gjennomført noen generell undersøkelse av det. Men jeg ser poenget, og jeg skal dele ut poeng når poengene er der. Jeg ser poenget, og derfor skal vi nå gjøre det på to plan. Først skal vi ha en rask gjennomgang med fylkesmennene for å vite hva slags type aktivitet som brukes, for det er også veldig viktig. Jeg er veldig opptatt av at det skal være meningsfullt, det vi tilbyr disse menneskene. De skal jo komme i arbeid, det skal ikke bare være en straff. Det andre er at vi skal gjøre en større undersøkelse for å kartlegge hele systemet rundt sosialhjelp og aktivitetsplikt. Det synes jeg er viktig.

Så må jeg også spørre Torbjørn Røe Isaksen: Hva skal være sanksjonene? Dette er jo stonad til livsopphold, det er det aller minste du skal ha, og det er ikke alltid så lett å ta fra disse menneskene dette hvis vi skal være et sivilisert samfunn. Så det er liksom ikke så enkelt som det høres ut. Jeg er opptatt av at vi skal bruke den adgangen som ligger der, for jeg er, i likhet med Torbjørn Røe Isaksen, selv om han prøver å framstille det annerledes, veldig opptatt av at aktivitet er den måten vi får folk tilbake i ordinært arbeid på.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:20:28]: Statsråden spør om sanksjoner. Men hun kjenner jo helt sikkert regelverket hun selv sitter og forvalter. Kommunene har sanksjonsmulighet. De kan f.eks. trekke ytelse dersom man sier nei til aktivitet. Jeg regner med at statsråden også mener at det regelverket er til for å brukes. Det gjør de f.eks. i Åmli kommune.

Sannheten er at statsråden snakker om arbeidslinjen hver gang hun er i denne sal, men man stemmer ned forslag etter forslag, stemmer ned forslag om aktivitetsplikt. Høyre har lagt fram en omfattende strategi for å bekjempe lese- og skrivevansker blant Nav-klienter, som er et stort problem. Det ble stemt ned. Høyre hadde et forslag i sin regjeringstid om at psykiatri og rus skulle oppprioriteres, høyere enn alle andre områder hvert eneste år. Arbeiderpartiet har fjernet det. Høyre har hatt forslag om at vi skal ha et eget forsterket løp for unge uføre. Regjeringspartiene stemmer det ned. Så hvis statsråden kan nevne ett konkret forslag hun har tenkt å gjennomføre, å foreslå, for å få aktivitetsplikt i kommunene, er det bra. Hvis ikke virker det, med all respekt,

som om hun har tenkt å «nave» seg gjennom disse sakene.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:21:32]: Poenget er at man har den adgangen i dag, de sanksjonene representanten snakker om.

Vi snakker ofte om at vi har fattige barn i dette landet. Skal man ta fra foreldrene til disse barna sosialhjelpen hvis de ikke møter opp til denne tømmerhoggingen? Dette er, med respekt å melde, veldig mye mer komplisert enn slik det nå framstilles. Men vi skal bruke aktivitetsplikten der det er nødvendig og riktig. Det gjør vi, og det skal vi sørge for at man gjør framover. Der er vi ikke uenige. Det er det ene.

Så mener jeg at vi har lagt fram veldig mange skikkelige ordninger når det gjelder unge uføre. Vi har f.eks. vedtatt en uførereform i dette landet slik at folk kan bidra så mye i arbeidslivet som de kan. Det er veldig viktig, og det har også Høyre stemt for. Så har vi altså nå gjort en stor innsats – og det er kanskje noe av det viktigste – for å hindre frafall i videregående skole. Det kan andre snakke mer om enn meg. Vi ser det nytter. Noe av det viktigste for at unge mennesker ikke faller utenfor, er at de fullfører videregående skole.

Til slutt må jeg bare si at noe av det aller viktigste som vi kan gjøre, er å sørge for at unger har foreldre som er i arbeid. Arbeidslinjen, det å holde folk i arbeid, støtter denne regjeringen, og det er også det aller viktigste.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgingsspørsmål – først representanten Elisabeth Aspaker.

Elisabeth Aspaker (H) [10:22:50]: En annen viktig forutsetning for å kunne fungere i arbeidslivet er at man kan lese og skrive skikkelig. En ny undersøkelse viser nå at nesten 50 pst. av attføringsklientene skårer så lavt at de ville ha hatt store problemer med å følge kurs og undervisning på vei mot arbeidslivet. Samtidig vet vi at bare 3 pst. av dem får lese- og skriveopplæring.

Høyre har de to siste stortingsperiodene fremmet forslag om en tiårig handlingsplan – en systematisk, nasjonal dugnad – for å heve voksnes lesekompetanse. Det er helt avgjørende for å tilegne seg de kunnskapene som trengs for å fungere som borgere, og ikke minst for å fungere i arbeidslivet.

Hvis statsråden er enig i dette, ser hun at det er behov for en sånn nasjonal lesesatsing for voksne som Høyre har foreslått? Og hva slags strakstiltak vil statsråden iverksette for at Nav skal gi et leseoppleggstilbud til alle som trenger det, og ikke bare de 3 prosentene som får det i dag?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:23:52]: Jeg deler den beskrivelsen, at mye av det som gjør at folk faller utenfor arbeidslivet, nok skyldes et skjult problem med å lese og skrive. Det er, som vi har påpekt mange ganger, veldig flaut for folk å innrømme, og det avdekkes veldig ofte ikke før man har gått ordentlig inn og sett på arbeidsevnevurdering osv., som Nav gjør.

Så er det slik at innenfor det attføringssystemet og de

attføringsiltakene man har, ligger også muligheten for å drive med skrive- og leseopplæring. Det har Nav forutsatt at attføringsbedriftene har gjort. Jeg har nå gått inn i den saken, og jeg er heller ikke helt tilfreds med hvordan Nav og attføringsbedriftene muligens har forventninger hos hverandre om at den ene gjør det andre, og den andre gjør det tredje, hvis du skjønner? Det har jeg tenkt å gå inn og se på, for jeg er opptatt av at vi i hvert fall må sikre at de som går på arbeidsmarkedstiltak, og som trenger lese- og skriveopplæring, skal få det.

Presidenten: Robert Eriksson – til oppfølgingsspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:24:57]: Statsråden viste tidligere i dag i ordvekslingen til Nav-systemet og at man i Nav har en individuell plan. Ja, i teorien har man det, men i praksis møter man mennesker som sier at de ikke får den hjelpen de skulle hatt, og at de ikke får den individuelle planen som det står at de skulle ha hatt. Vi ser også at det er veldig mange ungdommer som har vært igjennom ulykker, som står i fare for å falle ut av arbeidslivet, som jobber i en bedrift uten IA-avtale, og som ikke får tilretteleggingstilskudd.

Dermed har jeg tre konkrete løsninger som jeg ønsker at statsråden skal se nærmere på, eventuelt få en vurdering fra statsråden om hun vil bli med på:

1. Ønsker hun å utvide tilretteleggingstilskuddet til også å gjelde for bedrifter som ikke har IA-avtale?
2. Ønsker hun å innføre fleksibelt lønnstilskudd?
3. Ønsker hun å øke tilbudet for ungdom med psykiske lidelser, sånn at de kan få mulighet til å komme tilbake til arbeidslivet?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:25:58]: For det første er det altså slik at de fleste – eller nesten 100 pst. – av de nye tilfellene som nå kommer til Nav, og som skal ha oppfølgingsplan, får det. Man hadde en periode et etterslep fordi man laget denne ordningen med arbeidsavklaringspenger, hvor man fikk alle dem som hadde vært på de tre tidligere ytelsene, inn, og da hadde man et problem med å få gitt alle en individuell plan. Nå har man nådd dette målet, og det er veldig bra.

Så gjøres det veldig mye bra arbeid med å følge opp i Nav, men det er veldig variert, og vi er ikke i mål – det er jeg helt enig i. Derfor har også Nav sagt at nå har man sett på ytelsesforvaltningen, fått ned saksbehandlingstidene i de foregående årene, og nå må man se på kvaliteten i tjenestene. Det skal vi gjøre. Jeg er helt enig i at vi har en jobb å gjøre der, men jeg kjenner meg ikke helt igjen i den svartmalingen, i hvert fall ikke når det gjelder det å få individuell plan.

Så tror jeg at bl.a. i den jobbstrategien ligger det veldig mye tilretteleggingstilskudd inne. Det er altså ikke knyttet til at man er IA-bedrift. Så kan man jo også bli IA-bedrift.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:27:16]: Vi er inne på et felt som jeg vil si kanskje er det viktigste for arbeidsministeren å jobbe med, nemlig hvordan man kan få ungdom til å komme seg i arbeid istedenfor å gå på trygd. Det er 40 000 mennesker under 30 år som går på arbeidsavklaringspenger eller er uføretrygdet – 40 000 mennesker. Antall unge mennesker som er uføretrygdet, har økt med 24 pst., til nesten 10 000. I resten av befolkningen har det økt med 1 pst. Bare 1 pst. av de unge som blir uføretrygdet, kommer tilbake i arbeid. Vi har en enorm utfordring med å komme tidlig inn.

I debatten om sosialhjelp må det faktisk sies at det er en del unge – de er 20–25 år, har droppet ut av skolen, de klarer ikke å få det til – som trenger å bli satt krav til. Derfor fikk Kristelig Folkeparti igjennom et mellomforslag i Stortinget nettopp, der de rød-grønne støttet forslaget vårt om at statsråden skal utarbeide en sak og komme til Stortinget med en utredning om aktivitetsplikt, men som tar hensyn til at det er noen grupper som kanskje ikke kan få det. Er det sånn å forstå at statsråden nå ikke vil følge opp det vedtaket som kom i Stortinget?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [10:28:21]: Jeg skal love at jeg skal følge opp de vedtakene som kommer fra Stortinget.

Så må man ha litt realitetsorientering her. Vi har den laveste ungdomsledigheten i Europa. Vi har en registrert ledighet blant unge på 4,7 pst. – Sverige har 20 pst. Vår forutsetning for å holde unge mennesker i aktivitet er derfor en helt annen enn i verden ellers. Vår mulighet til å få folk inn i arbeid er kanskje vanskeligere, for du skal gå fra å ha nesten alle unge inn i arbeid til å nå toppen. Da skal du på en måte ta med dem som står ganske langt utenfor arbeidslivet – vi må være klar over det. Vi skal aldri gi opp dette, men vi må på en måte ha en virkelighetsforståelse som ikke er på krisenivå, for det er ikke situasjonen i Norge. Jeg er den første til å si at vi skal jobbe systematisk for å fange opp ungdom og få ungdom som faller ut, inn i aktivitet. Jeg mener vi gjør veldig mye i forhold til det.

Ny GIV er en av de viktigste satsingene vi har gjort noen gang. Den jobbstrategien vi gjør nå, er også en av de veldig viktige satsingene. Så forventer ikke jeg at opposisjonen skal rose meg for det. Jeg forventer at den finner de svake punktene, og det er bra. Da skal vi også jobbe videre med dem.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:29:38]: Mitt spørsmål er til landbruks- og matministeren.

Me blir fleire. I Noreg fekk me nordmann nummer fem millionar 19. mars, og me veit at me vil vere seks millionar allereie om 16 år. Den same utviklinga ser me i resten av verda. Det er ein stor befolkningsauke. Da er det viktig med auka matproduksjon. Det å sikre trygg og kortreist mat er viktig i eit folkehelseperspektiv, det er viktig i eit miljøperspektiv, og det er òg viktig når me ser det i eit internasjonalt perspektiv, i solidaritet med verdas fattige.

Derfor er det bra at me har fått ei landbruksmelding. I landbruksmeldinga er det viktig at me får gode verkemiddel, at me får klare strategiar og tydelege mål. Kristeleg Folkeparti meiner at meldinga gir ei god beskriving, men at ho er for lite offensiv når det gjeld verkemiddel. Me er opptekne av å auke matproduksjonen. For å få til det treng me bønder – både i dag og i morgon. Da er inntektsutviklinga for bøndene viktig i eit rekrutteringsperspektiv. Så treng me jord for å kunne dyrke og for å kunne gi auka matproduksjon.

Mitt spørsmål til ministeren er derfor: Kvifor ønskjer ikkje regjeringa å redusere det urettferdige inntektsgapet som me ser i dag mellom bønder og andre grupper i samfunnet, og kvifor har dei ikkje blitt med på Kristeleg Folkepartis forslag om eit sterkare vern av matjorda, slik at me kunne fått til nettopp ein auka matproduksjon?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:31:37]: Jeg er glad for all fokusering på landbruk og mat i denne sal. Det er for få i denne sal som er opptatt av de store utfordringene som representanten Hareide her presenterer og vil fokusere på. Jeg er veldig glad for at denne landbruks- og matmeldingen som vi har lagt fram, får så stor oppmerksomhet. Innstillingen ble gjort ferdig i går ettermiddag.

De utfordringene som Hareide påpeker, er jeg helt enig i. Det er at vi i en verden som har utfordringer når det gjelder klima, i en verden der mange sulter, skal vi også produsere mat i Norge.

Jeg er også helt enig i at en viktig strategi for å få til det i Norge er å sikre ressursene, altså sikre jordgrunnlaget, og å sikre inntektsmulighetene.

Jeg har også lyst til å si at praktisk handling sier mer enn fagre ord, og det synes jeg representanten Hareide må ta med seg. Regjeringen må måles på hva den faktisk har fått til siden 2005. I perioden 2006–2012 har de gjennomsnittlige inntektsmulighetene, målt som vederlag til arbeid og kapital, økt med hele 110 000 kr per årsverk, tilsvarende 70 pst. Under Bondevik II, som vi erstattet, lå inntektene stabilt på samme nivå i hele perioden.

Jeg synes det er veldig flott at Kristelig Folkepartis posisjon i innstillingen viser tydelig i hvilken retning de vil gå, at de vil satse på norsk landbruk. Ingenting er bedre, som sagt, enn at vi har mange partier som er villige til å produsere norsk mat.

Hvilke alternativ har Kristelig Folkeparti? Er alternativet å samarbeide med Fremskrittspartiet og Høyre? Vi har sett hva slags resultater det har gitt. Vi vet at Fremskrittspartiet har foreslått 6–7 mrd. kr i kutt og Høyre ca. 2 mrd. kr i kutt. Er det svaret fra Hareide?

Presidenten: Da er det representanten Knut Arild Hareide til oppfølgingsspørsmål og eventuelle svar.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:33:43]: Landbruksministeren spør om eg seier at me skal samarbeide med Framstegspartiet. Det finst ingen sitat på meg der eg seier at Kristeleg Folkeparti skal samarbeide med Framstegspartiet. I alle fall må ein da leite veldig godt. Problemet er at det er like vanskeleg å finne bønder i Noreg som er fornøgde

med dei verkemidla som regjeringa har lagt fram i denne meldinga.

Viss ein ser kva me fekk til da Kristeleg Folkeparti sat i regjering – den førre landbruksministeren som la fram ei matmelding, var jo nettopp Kåre Gjønnes frå Kristeleg Folkeparti – ser ein betydelege resultat. Da Bondevik II gjekk av, utgjorde landbruksstøtta 1,7 pst. av budsjettet, i dag utgjør ho berre 1,4 pst. Mi utfordring er: Kvifor kan ikkje regjeringa bli med på forplikande formuleringar som seier at me skal redusere inntektsgapet, når det er det bøndene ønskjer og krev?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:34:49]: Jeg synes det er veldig flott at representanten Hareide påpeker at det ikke finnes noen sitater på at han ønsker å samarbeide med Fremskrittspartiet. Det er glimrende for oss, for vi ser jo i fellesskap, både Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og regjeringen, at det å samarbeide med Fremskrittspartiet vil være en dødslinje for norsk landbruk og norsk matproduksjon i hele landet.

Så vil jeg bare understreke at vi har økt inntektsmulighetene hvert eneste år siden vi kom i regjering. Vi har aldri hatt en bedre situasjon når det gjelder jordvernet. Vi har en omdisponeringstakt som er nede på halveringsmålet, som er akkurat det Bondevik-regjeringen foreslo skulle være en målsetting. Vi ligger der allerede nå. Det er første gang i historien siden vi begynte å måle det i 1976.

Når det gjelder investeringsmulighetene, som Kristelig Folkeparti også har vært opptatt av, har vi forbedret dem betydelig, og vi er opptatt av å forbedre dem videre.

Jeg er opptatt av å jobbe videre med å forbedre rammevilkårene for norsk landbruk. Regjeringen er opptatt av å jobbe videre med det, både gjennom inntekter, gjennom et sterkere jordvern og gjennom å styrke investeringsmulighetene.

Presidenten: Det blir gitt anledning til to oppfølgings-spørsmål – først Rigmor Andersen Eide.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:36:09]: Økt inntekt er det viktigste tiltaket for å øke rekrutteringen til landbruket. Regjeringen slår fast følgende i meldingen:

«Regjeringen vil derfor videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken i landbruket med utgangspunkt i den landbrukspolitikken som er ført etter 2005.»

Det vil altså si en større inntektsutvikling for bøndene enn for andre grupper. Inntektsforskjellen skulle tettes, trodde vi. Men i samme kapittel skriver regjeringen følgende:

«Regjeringen vil sikre utøverne i landbruket en inntektsutvikling (...) på linje med andre grupper.»

Dette kan i beste fall kalles dobbeltkommunikasjon.

Ser statsråden at dette kan være forvirrende? Hva mener egentlig landbruksministeren?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:37:03]: La meg gjenta: Det har aldri vært brukt mer ressurser på norsk landbruk og norsk matproduksjon enn vi har gjort de siste årene siden de rød-grønne kom i regjeringssposisjon. Det er en ve-

sensforskjell. Det er en knekk i inntektsmulighetene som er betydelig i landbrukets favør etter at vi kom i regjering. Vi har vist gjennom praktiske tiltak at vi har satset på norsk matproduksjon, satset på norsk landbruk. Jeg sier ikke her at vi er ferdige, for det er fortsatt for store forskjeller i forhold til andre grupper. Det er stor etterspørsel etter norske bønder i andre deler av norsk arbeidsliv, så vi er nødt til å forbedre inntektsmulighetene videre. Jeg mener at landbruks- og matmeldingen som er lagt fram, gir en veldig klar ambisjon om å øke produksjonen, øke inntektsmulighetene og sikre ressursgrunnlaget for framtiden. Det ligger fast, og det er jeg veldig glad for at også Kristelig Folkeparti går inn for i innstillingen – som jeg har klart å lese meg til så kort tid etter at innstillingen er avgitt.

Presidenten: Torgeir Trældal – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Trældal (FrP) [10:38:14]: Den nye landbruksmeldingen som regjeringen har lagt fram – Velkommen til bords – er dessverre levert uten bestikk til Stortinget. Det er veldig få tiltak og mange ord.

Jeg registrerer også at regulatorrollen til TINE og Nortura nesten ikke er berørt, og det til tross for at vi har sett systemfeil med smørkrise og ribbemangel – mangler vi har hatt i systemet. Systemet fungerer ikke. Det siste vi ser, er en reportasje i Aftenposten 17. mars, der TINE, som er regulator og konkurrent til Synnøve Finden, går inn i butikkene og fjerner konkurrentens produkter og sender dem regningen. Da sier Leif Forsell, departementsråd i Landbruks- og matdepartementet, at TINE ikke har mulighet til å opptre som markedsregulator i denne saken og at det viser at de har en mangelfull forståelse for regulatorrollen.

Mitt spørsmål til Brekk blir: Hvorfor får ikke dette noen konsekvenser for regulatoren, når man bryter regelverket?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:39:21]: Når representanten Trældal sier at det er en bestilling til norsk landbruk uten tiltak, men med fagre ord, vil jeg etterlyse både fagre ord og fagre tiltak fra Fremskrittspartiet, slik at vi får et landbruk som når de målsettingene vi har om å sikre landbruk i hele landet og sikre økt matproduksjon.

Så til regulatorrollen: Ja, TINE har ikke greid å gjøre jobben sin fullt og helt den siste tiden. Men det er ikke en systemfeil, det er en feil som har basis i den jobben TINE har gjort, og det tror jeg de er veldig klar over, og det er tatt opp med TINE. Så la meg også understreke at det aldri før har stått så klart i noen landbruks- og matmelding at vi skal ha markedsregulering, at vi skal ha et importvern, at vi skal ha forhandlingssystem som sikrer at næringen selv får innflytelse over situasjonen. Det er i motsetning til alt Fremskrittspartiet står for i norsk landbrukspolitikk.

Presidenten: Svein Flåtten – til oppfølgingsspørsmål.

Svein Flåtten (H) [10:40:29]: Jeg forstår at man ikke kunne få forlik med Kristelig Folkeparti når man antakelig har vært mer opptatt av å skremme Kristelig Folkeparti med Høyre og Fremskrittspartiet enn å bli enig om formu-

leringer som i innstillingen ser ut som om de kunne ligget i nærheten av hverandre. Det har antakelig ikke vært sak som har avgjort det, men manglende vilje, og kanskje ideologi, fra regjeringspartiene.

Så sier Brekk i svaret til Hareide at praktisk handling sier mer enn fagre ord. Det er jeg helt enig i. Når det gjelder jordvern, er det ikke bare snakk om å beskytte jorden, det er også snakk om å bruke jorden bedre. Der har Høyre en rekke forslag på skattesiden som helt opplagt vil øke investeringsevnen og kunne gjøre agronomien bedre.

Er Brekk enig i at å gå skatteveien, f.eks. i forhold til grøfting og f.eks. når det gjelder investeringsfond, er en bra måte å få bedre agronomi på og på den måten gi bedre jordvern?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:41:35]: Når representanten Flåtten sier at vi har vært mer opptatt av å skremme Kristelig Folkeparti med Høyre og Fremskrittspartiet, tror jeg Kristelig Folkeparti selv vet best hvordan de skal opptre, og skjønner hvordan de skal forholde seg til de to partiene.

Praktisk handling er viktig, og vi har, som sagt i mine tidligere svar, gjennomført mye i norsk landbrukspolitikk. Vi vil enda mer. Så er spørsmålet: Kan en da ta tak i skattetiltak, som er foreslått av Høyre i innstillingen? Nå ble innstillingen lagt fram i går ettermiddag, og vi skal ha en debatt om den etter påske – jeg ser fram til å gå inn i den diskusjonen da. Samtidig har vi tidligere erfaring med at skattetiltak er brukt, og vi har erfaring med at skattetiltak brukes i dag. Så jeg avviser ingen virkemidler i den forstand at vi skal jobbe for å sikre bedre jordvern, økt produksjon og på det viset sørge for at vi klarer å oppnå produksjon i hele landet.

Men, som sagt, å svare direkte på de forslagene som Høyre har kommet fram til, vil jeg ikke gjøre her i dag.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:42:59]: Ikke overraskende har jeg et spørsmål til kunnskapsministeren, som jeg først og fremst vil gratulere med å være den andre statsråden i historien som har et så stort ansvarsfelt at man har ansvaret for alt fra Kampen kunstbarnehage «oppi høgget» ovenfor meg, SINTEF og Universitetet i Tromsø til Rome-rike folkehøgskole. Sist vi hadde en statsråd som hadde et så stort ansvarsområde, var i 2007. Da ble det litt for mye, og man innførte et hvileskjær i forskningen for å komme seg gjennom det. Etter det skjønte SV at det var dumt å ha så mye ansvar i ett departement, og skrev i en pressemelding at det er nødvendig med en egen statsråd for dette viktige politiske feltet – altså forskning og høyere utdanning.

Mitt spørsmål til statsråden er: Mener hun at hun kan ivareta barnehagene, grunnopplæringa, fagskolene, kulturskolene, voksenopplæringa, høyere utdanning, forskninga i akademia, instituttene og næringslivet på en tilfredsstillende måte samtidig? Eller: Hvilket av disse områdene kommer til å få et hvileskjær under denne statsråden?

Presidenten: Da vil presidenten også benytte anledningen til å ønske statsråd Halvorsen velkommen til samarbeid med Stortinget også når det gjelder området forskning og høyere utdanning.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:44:24]: Jeg har jo vært her før, for å si det slik.

Svaret på spørsmålet fra representanten Skei Grande er ja, selvsagt mener jeg det når jeg har påtatt meg ansvaret for noe så utrolig viktig. Jeg pleier å si at dette er ikke en sektor, dette er et perspektiv på hvordan vi skal bygge samfunnet framover. Da ligger det noen styrker i å kunne se det fra forskning til barnehager og den andre veien, med alt som ligger imellom.

Nå har vi gjennomført den største velferds- og kunnskapsreformen i nyere tid, nemlig full barnehagedekning. Vi har kvalitetsutfordringer på det området, det skal jeg ivareta på en skikkelig måte videre framover. Jeg gleder meg til å ha muligheten til å ha ansvar for forskning og høyere utdanning, for jeg er helt sikker på at vi kan se dette i mye nærmere sammenheng med andre ting vi driver med når det gjelder opplæring.

Så vil jeg jo bemerke at jeg har vært partileder i SV i 15 år, men nå er det noen andre som har overtatt. Jeg har sittet i regjeringens underutvalg i nesten sju år, nå er det noen andre som har overtatt. Jeg har ledig kapasitet og stor arbeidslyst og energi.

Trine Skei Grande (V) [10:45:41]: Det er bra, men den arbeidskapasiteten hadde vel den forrige statsråden også til rådighet. Han satt verken i underutvalget eller var partileder, men måtte innføre hvileskjær på det viktige området som heter forskning. Jeg underslår ikke statsrådens store engasjement og store arbeidsinnsats når det gjelder barnehager. Min bekymring handler om forskning og høyere utdanning. Leder i Forskerforbundet, Bjarne Hodne, har uttalt:

«Med den betydning forskning og høyere utdanning har for velferdsutviklingen og verdiskapingen i Norge, er det nødvendig at feltet synliggjøres gjennom en egen minister. Landet har ikke råd til mindre fokus på det.»

Han har fått støtte fra Norsk studentorganisasjon og en hel rekke andre aktører innenfor dette feltet, som nå er bekymret.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er statsråden enig i at forskning og høyere utdanning har en særskilt betydning for velferdsutviklinga, men også for verdiskapinga i Norge, og at det trenger spesielt fokus?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:46:42]: Det er jeg – absolutt. Tora Aasland har gjort en formidabel innsats når det gjelder høyere utdanning, universitetene og forskningen i de fire og et halvt år hun har hatt det som sitt ansvarsområde. Jeg har tenkt å stå på i den jobben, som hun har gjort, og bringe det videre. Jeg har det perspektivet i bunnen – som jeg tror er helt avgjørende: nettopp det å se at alle områder i samfunnet er avhengig av forskning med høy kvalitet og høyere utdanning med høy kvalitet, ellers får vi ikke realisert ambisjonene våre på noe områ-

de – ikke i utenrikspolitikken, ikke i utdanningspolitikken, ikke i samferdselspolitikken og ikke i klimapolitikken.

Det gir meg en kjempemulighet, nå som vi er i gang – jeg går rett herfra, omtrent, til en innspillskonferanse om den nye forskningsmeldingen – til å få satt det skikkelig og sterkt på dagsordenen.

Det er en veldig stor fordel også å kunne se alle delene av det som er viktig for å bygge kunnskapssamfunnet, i sammenheng.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først representanten Borghild Tenden.

Borghild Tenden (V) [10:47:53]: Som representanten Skei Grande var inne på, er det mange utfordringer innenfor forskning og høyere utdanning. Det får sikkert statsråden høre mer om senere i dag på den innspillskonferansen som hun skal på. Men jeg har et konkret spørsmål: Hvilken utfordring vil statsråden ta fatt på først innenfor dette feltet?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:48:16]: Jeg er lite grann overrasket over hvor høye og mørke Venstre er i akkurat denne typen utfordring, for Norge har én gang i historien hatt en minister som har hatt ansvar for forskning og høyere utdanning alene, og det er i de fire og et halvt år som Tora Aasland har vært forsknings- og høyere utdanningsminister. I alle andre år, under alle regjeringer som Venstre har vært en del av, har man hatt en statsråd for hele dette området. Det ligger noen fordeler også i å se det i sammenheng.

Så er det sånn at jeg mener det er to utfordringer – nå har jeg vært to dager på jobb med ansvaret for hele dette området, så jeg har lyst til å ha en litt ydmyk inngang – det ene var jeg inne på i stad, nemlig å sørge for at alle som har ambisjoner på noe område i samfunnet, ser hvor avhengig en er av god forskning, god kvalitet på høyere utdanning og god rekruttering for å få realisert planene sine. Jeg tror det er utrolig viktig at hele regjeringsskollegiet eier sin del av dette. Det andre er at jeg mener at vi på en del høyere utdanningsinstitusjoner har for dårlig gjennomføring og for mye frafall. Det er en utfordring jeg gjerne vil se på.

Presidenten: Bente Thorsen – til oppfølgingsspørsmål.

Bente Thorsen (FrP) [10:49:38]: Først vil jeg gratulere statsråden. Så kommer jeg til spørsmålet. Ingeniørmangelen er en kjempestor utfordring i både privat og offentlig sektor, noe som Fremskrittspartiet for øvrig tar opp på seminar i dag. Vi har kalt seminaret Utdanning for verdiskaping. Mangelen på kompetent realfagspersonell hindrer utbygging og verdiskaping. Dårlige realfagskunnskaper i barneskolen har faktisk en sammenheng med mangelen på ingeniører i dagens og framtidens Norge.

Nå er det en statsråd som skal ha ansvar for alt fra førsteklasse til doktorgrad og forskning. Fremskrittspartiet håper derfor på en mer helhetlig og sammenhengende prioritering, nå som alt er samlet hos en statsråd.

Spørsmålet er: Har statsråden vilje til en sterk satsing på realfagene, og vil hun prioritere å opprette flere studieplasser innen ingeniørfaget kommende år?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:50:42]: Før jeg går løs på det svaret, har jeg lyst til å understreke en ting, og det er at realveksten innenfor forskning i løpet av årene fra 2005 og fram til nå har vært på 27 pst. Så når man beskriver dette som en evig jammerdal, er man – hva skal en si – ute på jordet, men kanskje uten øks.

Så til Thorsen: Det er et veldig viktig perspektiv, nemlig det at de utfordringene vi nå har når det gjelder realfag, ikke starter i høyere utdanning. De starter mye tidligere. Det ligger mange muligheter helt fra barnehagen og opp til å styrke realfagene, bl.a. matematikk. Det står dårlig til – egentlig ganske sjokkerende dårlig. Det er sånn at ca. 25 pst. av elevene som går ut av ungdomsskolen, har 1 og 2 i matematikk. En av seks elever på videregående stryker i matematikk. Dette er heller ikke problemer som starter der. Vi trenger rett og slett en opprustning av grunnleggende ferdigheter i regning og matematikk helt fra barnehagen og ut. Det gleder jeg meg til å ta fatt på, for her har vi en stor jobb å gjøre fremdeles.

Presidenten: Svein Harberg – til oppfølgingsspørsmål.

Svein Harberg (H) [10:52:07]: Høyre ønsker foreløpig å ha tillit til at statsråden har kapasitet, og regner med at hun har vurdert den. Men hun har mye å bevise, for etter snart syv år med rød-grønn regjering ser vi at forskningen ikke har kommet spesielt godt ut. Men her er første mulighet. En undersøkelse som Technopolis har gjennomført for departementet, og som ble kunngjort for et par dager siden, viser at rektor ved Universitetet i Oslo har rett når han i Dagens Næringsliv i dag peker på at vi må bli bedre til å sikre oss deltakelse i internasjonale forskningsprogram. Veksten i det vi betaler inn til EU-program for forskning, er langt større enn veksten i det vi makter å ta ut.

Hvilke grep vil statsråden ta for å profesjonalisere veiledningen til dem som ønsker å delta i EU-finansierte prosjekter, for gjennom det å øke norske forskningsmiljøers andel av EU-rammene?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:53:01]: Man kan ikke stemple en sektor som har hatt 27 pst. realvekst, som taper i budsjettkamper. Det går bare ikke an! Det går ikke for Høyre-folk; det går heller ikke for noen andre. Så la oss bare ikke starte med det litt stusslige utgangspunktet som noen prøver å påberope seg, en slags ukledelig offerrolle, for det fortjener ikke norsk forskning.

Så er det riktig at vi har bestilt denne rapporten, med utgangspunkt i at vi nå skal i gang med å diskutere hvordan det 8. rammeprogrammet i EU og Horizon 2020 skal se ut, og på hvilken måte Norge eventuelt skal følge opp og tilknytte seg dette. Da er det et tankekors for oss at til det 7. rammeprogrammet bidrar vi med ca. 1,2 mrd. kr i året, men verdien av det vi får tilbake, er ca. 70 pst. av det vi selv bidrar med. Det er for dårlig. Det betyr at vi i stor grad

sponser andre lands forskning. Et visst samarbeid skal det være her, men vi må ha som ambisjon at vi skal få mye mer igjen for det samarbeidet.

Så det som representanten her tar opp, er en viktig del av den diskusjonen, i oppfølgingen av rapporten.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til siste oppfølgings-spørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:54:18]: Det er vel også slik at i Willoch-regjeringen hadde man delt ministeransvar mellom høyere utdanning og skole, så det har vel skjedd før. Men jeg tror ikke det som er med på å gi resultater, er om en har en eller to. Det som jeg tror har vært noe av det mest virkningsfulle innenfor forskningsfeltet, var at man den gang fikk innført Forskningsfondet. Da fikk man virkelig prioritert forskning, og man hadde en opptrappingsplan og et fastsatt mål om å nå OECD-målet på 3 pst. Begge de to tingene har denne regjeringen avlyst. Nå skal statsråden ta fatt på og ha et felt til, og vi vet at hun har sagt hvor viktig forskning er. Vi bruker relativt sett minst penger av de nordiske landene på forskning i dag.

Mitt enkle spørsmål til regjeringen er: Vil man nå ha en forpliktende opptrappingsplan, slik at vi når OECD-målet på 3 pst., slik at vi får en drive og ikke lenger er på jumboplass i Norden når det gjelder forskning?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:55:19]: Hvis jeg har glemt en statsråd fra Willoch-tiden, beklager jeg selvfølgelig det. Det har likevel vært slik at det i de siste årene ikke har vært noen egen minister for forskning og høyere utdanning.

Så synes jeg at opposisjonen også skal drive litt bedre norgesreklame. Vi har det høyeste nivået av offentlige midler knyttet til forskning per innbygger blant OECD-landene. Det er ikke en jammerdal på dette området; det er et område som har hatt 27 pst. realvekst.

Så vil jeg selvfølgelig ha alle ambisjoner om å sørge for at vi fortsatt har realvekst, og at dette området øker. Men jeg mener at diskusjonen om kvaliteten og prioriteringen i forskningen også er en veldig viktig debatt, for vi kommer antakelig til å ha strammere rammer i budsjettene framover enn det vi har hatt til nå. Vi har en helt annen økonomisk situasjon enn landene rundt oss, vi har en eldrebølge på gang. Det betyr at forskningen hele veien må bevise hvor avgjørende viktig den er for hele samfunnet. Derfor er fokus på kvalitet også veldig viktig.

Presidenten: Dermed går vi til neste – og dagens siste – hovedspørsmål.

Svein Flåtten (H) [10:56:45]: Spørsmålet går til landbruks- og matministeren og gjelder økologisk produksjon, som Høyre er svært positiv til. Vi mener at det er en produksjon som kan bli svært lønnsom. Det er etterspørsel i markeder som betaler godt.

Men vi har en bekymring. Det er nettopp kommet en rapport fra Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning som viser at den totale førstehåndsverdien av økolo-

gisk produksjon er 400 mill. kr. Det er ca. 1,5 pst. av total produksjon her i landet.

Denne undersøkelsen viser også at den offentlige ressursbruken for å få frem disse 400 mill. kr også er 400 mill. kr. Samtidig vet vi at av disse 400 mill. kr selges det økologiske varer for bare 200 mill. kr, altså bare halvparten. Så kjenner vi til fra landbruksmeldingen at man skal opp til 15 pst. når det gjelder omsetning av økologiske varer. Det betyr altså en tidobling fra i dag. Vi er på 1,5 pst., det er 400 mill. kr. Vi skal opp til 15 pst. Det betyr at vi skal ha en førstehandsverdi på 4 mrd. kr i økologisk produksjon om åtte år.

Da blir spørsmålet mitt til landbruks- og matministeren: Når han allerede nå bruker like mye i offentlig ressursbruk som vi har i førstehandsverdi, hvordan vil dette se ut om åtte år? Hvordan skal han finansiere disse 4 mrd. kr over budsjettene i 2020?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:58:49]: Jeg er glad for at Høyre understreker at de er opptatt av økologisk produksjon. Det er viktig at vi greier å stimulere til det i framtiden.

I undersøkelsen fra Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning understrekes det at det brukes ca. 369 mill. kr på økologisk produksjon. Det er en sammenstilling – jeg har lyst til å understreke det – av direkte støtte til økologiske bønder, med tiltak som går både til utvikling og til forskning og undervisning. Så man kan ikke se på de midlene som at de utelukkende går til økologisk produksjon – de gjør ikke det, de går også til forvaltning. NILF understreker – jeg sjekket ut det – at det hersker stor usikkerhet ved tallene. Effektene for konvensjonell produksjon med disse midlene er ikke vurdert, bl.a.

Det er et overordnet mål at landbruket er miljøvennlig. I utviklingen av økologiske driftsmetoder bidrar man med kunnskap og teknologi som kan nyttiggjøres i hele landbruket. Det er også en effekt.

Markedet for økologisk mat, som også representanten Flåtten er inne på, svinger stort. I 2008, like etter at jeg ble utnevnt til landbruks- og matminister, fikk jeg brev fra sjefene for alle dagligvarekjedene om at økologisk produksjon måtte økes i Norge. Så gikk det ikke så lang tid. Finanskrisen kom, og markedet falt dramatisk.

Det som skjer nå, er at omsetningen av økologiske produkter har økt med 10 pst. fra 2002 til 2011, ifølge en rapport som Statens landbruksforvaltning la fram i forrige uke. Det totale salget var da på over 1 mrd. kr. Økt markedsaktivitet og økt konkurranse i dagligvarekjedene har vist seg den siste tiden. Målsettingen, som ble satt på 15 pst., er satt for at svingninger i markedet ikke skal undergrave en langsiktig satsing. Det tar tid å omstille til økologisk produksjon og utvikle et økologisk sortiment som er tilpasset dagligvarehandelen. Det er en ambisjon at vi skal greie å jobbe videre med det, selv om det er en svært ambisiøs målsetting.

Svein Flåtten (H) [11:00:55]: Det forundrer meg at statsråden bruker taletid her i Stortinget til å bortforklare NILFs egne rapporter. Når det gjelder denne undersøkelsen

som SLF har gjort, at omsetningen øker, viser tallene, når man ser dem over en 3–4-årsperiode, at omsetningen av økologiske varer i beste fall ligger i stabilt sideleie.

Men jeg skal ta en bekymring og et regneeksempel til med statsråden. For å omsette det vi gjør nå, brukes 4 pst., nesten 5 pst., av arealene til økologisk produksjon for å få frem 1,5 pst. av førstehandsverdien. Da greier ikke jeg å regne på annen måte enn at når vi skal ha ti-gangen i førstehandsverdi, må vi også ha det – eller noe i nærheten av det – når det gjelder arealene. Står dette i samsvar med de ambisiøse målene om bruk av arealer og økt landbruksproduksjon som ligger i meldingen?

Statsråd Lars Peder Brekk [11:02:03]: La meg understreke at satsingen på økologisk produksjon er svært ambisiøs. Vi er ikke kommet så langt som vi ønsker, men vi ønsker å fortsette arbeidet for å nå disse målsettingene. Det er også viktig å understreke at satsingen på økologisk produksjon har en sideeffekt på den konvensjonelle produksjonen. Det har med kunnskap om redusert bruk av sprøytemidler og med miljøinnretning av produksjonen å gjøre. Så ambisjonen er veldig klar: Vi ønsker å komme dit.

Så bortforklarer jeg ikke tallene, jeg bare understreker at det er stor usikkerhet ved det NILF har lagt fram. Så sier jeg samtidig at det som har kommet fram etter at NILF la fram sine tall, er at omsetningen av økologiske produkter har økt med 10 pst. fra 2010 til 2011 – etter at det har vært et stort dropp etter finanskrisen. Jeg ser muligheter for økt produksjon.

Så til spørsmålet om dette vil gå ut over produksjonsmuligheten på andre områder – som er det siste spørsmålet fra Flåtten. Jeg tror ikke det. Jeg tror vi skal greie både å jobbe med å øke den økologiske produksjonen og samtidig ivareta ambisjonene om å øke norsk matproduksjon konvensjonelt.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgingsspørsmål – først Frank Bakke-Jensen.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:03:20]: Fra landbruksmeldingens kapittel 1.5.1, Konkurransedyktige verdikjeder og robuste enheter, siterer jeg:

«Økt verdiskaping er viktig for å gjøre produksjonsenhetene innenfor landbruksnæringene mer robuste. Dette bør skje både ved at det utvikles en mer konkurransedyktig og lønnsom volumproduksjon og ved at landbruket skaper et bredere inntektsgrunnlag gjennom å satse på produksjon av varer og tjenester som baserer seg på hele bredden av ressurser i landbruket.»

Selv vil jeg legge til at norsk matproduksjons om-dømme og bærekraftsforankring er viktig for landbrukets konkurransekraft.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Mener statsråden at moderne norsk landbruksproduksjon, gjennomført i tråd med norsk regelverk, som følger anbefalinger fra forskning og veiledningstjeneste, generelt framstår som mindre bærekraftig enn økologisk landbruk utført i tråd med økologiforskriften?

Statsråd Lars Peder Brekk [11:04:13]: Jeg vil bare svare veldig klart at jeg mener at moderne norsk produksjon skjer i henhold til regelverket. Den er forsvarlig, den er bra, og den ligger på et høyt nivå sammenlignet med alle de land vi sammenligner oss med. Så der er det ikke noen problemer.

Når det gjelder økologisk produksjon, har vi en ambisjon om å øke det området. Det er et økende marked. I Danmark, som vi ofte sammenligner oss med, er omsetningen av økologiske produkter betydelig høyere enn i Norge. Det gir signaler om at det er mulig å øke verdiskapingen på basis av økologisk produksjon også i Norge. Jeg ønsker å jobbe videre med å imøtekomme målsettingen om økologisk produksjon. Jeg tror det gir markedsmuligheter for norsk landbruk i framtiden. Så vil jeg samtidig sørge for at kunnskapen om økologisk produksjon også overføres til den konvensjonelle produksjonen, slik at vi får en vinn-vinn-situasjon. Det er utgangspunktet.

Presidenten: Per Roar Bredvold – til oppfølgings-spørsmål.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:05:16]: Utvikling av økologisk landbruk og omsetning av økologiske landbruksprodukter er et landbrukspolitisk satsingsområde, ifølge regjeringen selv.

Det er en kjensgjerning at det produseres mindre mengder mat på arealer med økologisk produksjon enn på tilsvarende arealer hvor det er – la oss kalle det – normal produksjon. Det viser seg også at forbrukerne totalt sett heller ikke er så veldig opptatt av om maten er økologisk eller vanlig produsert, når de fyller handlekurven.

Med det behovet for økt matvareproduksjon verden har, mener virkelig statsråden og den rød-grønne regjeringen at det er riktig å bruke såpass stort areal til økologisk produksjon – og ikke bare det, men også å øke dette arealet betraktelig i årene som kommer, fra dagens nivå til 15 pst. produksjon innen 2020?

Statsråd Lars Peder Brekk [11:06:09]: La meg først få si at jeg oppfatter vel ikke et skille mellom såkalt normal produksjon og økologisk produksjon. Jeg oppfatter at både økologisk produksjon og konvensjonell produksjon er normal. Så vi har ulike målsettinger for det, som vi også har diskutert tidligere. Ambisjonen om 15 pst. økologisk produksjon er en ambisiøs målsetting. Samtidig er det selvsagt slik at vi er nødt til å forholde oss til markedet, slik at vi også produserer det markedet ønsker.

For få år siden – som jeg sa i mitt forrige svar – ba norsk dagligvarebransje om at vi måtte satse mer på økologisk produksjon. Vi gjorde det. Så kom finanskrisen, og da duppet etterspørselen. Nå tar etterspørselen seg opp igjen. Jeg er opptatt av å nå de målsettingene vi har for økologisk produksjon, utnytte de mulighetene som ligger i markedet, og samtidig også øke produksjonen på andre områder. Jeg tror det er mulig å ha en vinn-vinn-situasjon, som jeg sa i stad,

og på det viset sørge for at vi øker norsk matproduksjon totalt sett.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:07:21]: Målet om økologisk produksjon er som nevnt 15 pst. innen 2020. I 2010 ble det omsatt økologiske varer for 1,2 mrd. kr, kun 1,5 pst. av matvareomsetningen. Omsetningen av økologiske produkter må altså tidobles på åtte år om vi skal nå disse målene.

Samtidig vet vi at forbruket av økologisk mat er tre ganger så stort i Sverige og seks ganger så stort i Danmark. Det er behov for en aktiv politikk og støtte til konkrete tiltak for å nå disse målene.

I landbruksmeldingen er det få eller ingen eksempler på slike tiltak. Mitt spørsmål til statsråden er: Hva er årsaken til at Norge er så akterutseilt sammenliknet med våre naboland?

Statsråd Lars Peder Brekk [11:08:11]: Hadde jeg kunnet svare presist på det, ville vi vel ha løst de utfordringene med å nå målsettingene om økologisk produksjon. Det er riktig som representanten Andersen Eide sier, at omsetningen av økologiske produkter i Sverige og i Danmark er betydelig høyere enn den vi har i Norge. Det har også vært utgangspunktet for at vi tror det er mulig å øke den norske etterspørselen og den norske produksjonen av økologiske produkter.

Vi har en veldig bra standard på det vi kaller konvensjonell produksjon, og jeg tror på sett og vis at vi er nødt til å jobbe i markedet for å øke den økologiske etterspørselen og på det viset nå målsettingene. Markedet vil være avgjørende, og her vil det være den norske forbrukeren som bestemmer hvordan produksjonen vil være sammensatt i framtiden.

Min ambisjon er at vi skal nå målsettingen om 15 pst. Jeg tror det vil bli hardt å nå det innen 2020 – det må jeg innrømme – men likevel ligger den målsettingen fast.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak n.r. 2 [11:09:17]

Ordinær spørretime

Spørsmål 1

Elisabeth Aspaker (H) [11:09:30]: Jeg har følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«En nylig publisert rapport om matematikkferdighetene hos norske allmennlærerstudenter viser urovekende svikt i deres matematikkunnskaper. Det innebærer at mange matematikklærere i norsk skole har svak faglig basis i et av skolens kjernefag. Regning er en av fem grunnleggende ferdigheter.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at norske elever

møter lærere med de nødvendige kvalifikasjoner i matematikkfaget?»

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:10:07]: Jeg er helt enig i at resultatene fra den internasjonale TEDS-undersøkelsen om matematikkfaget er nedslående. Undersøkelsen tyder på at lærerstudentene ikke har den faglige og didaktiske kompetansen som skolen trenger, og særlig gjelder dette for ungdomsskolen. På barnetrinnet er resultatene noe bedre.

Regjeringen var klar over, før TEDS-undersøkelsen ble gjennomført i 2008, at det var nødvendig å legge om lærerutdanningen – og det har vi gjort. Fra 2010 ble lærerutdanningen erstattet av to nye grunnskolelærerutdanninger. I grunnskolelærerutdanningen fra 1.–7. trinn er 30 studiepoeng i matematikk obligatorisk med mulighet for ytterligere fordypning. I grunnskolelærerutdanningen for 5.–10. trinn er kun faget pedagogikk og elevkunnskap obligatorisk. Derfor er jeg opptatt av å følge fagvalgene til studentene nøye, og foreløpige tall tyder på at mange studenter velger å fordype seg i matematikk.

Med de to spesialiserte grunnskolelærerutdanningene har vi allerede grepet tak i flere av utfordringene som undersøkelsen avdekker. I tillegg er departementet i ferd med å fornye lærerutdanningen for 8.–13. trinn. Resultatene fra TEDS vil inngå i dette arbeidet.

Det er ikke nok å lage nye rammer for utdanningene dersom det ikke skjer noe med det faglige og det didaktiske innholdet. Jeg vil derfor at følgegruppen for de nye grunnskolelærerutdanningene nøye vurderer utviklingen i matematikkfaget for å identifisere eventuelle svakheter. Fagmiljøene i lærerutdanningene har hovedansvar for å sikre at utdanningene har høy kvalitet, og man bør derfor vurdere å justere eget tilbud. Dette kan f.eks. skje i regi av Universitets- og høyskolerådet, og jeg vil ta dette opp med rådet.

Dersom det er tvil om det nasjonale nivået på matematikkfaget, er dette en sak som Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen, NOKUT, bør vurdere nærmere.

Det er ikke tilstrekkelig bare å forbedre lærerutdanningene. De lærerne som alt gjør en viktig jobb i skolen, må få mulighet til ytterligere kompetanseutvikling. I den nasjonale videreutdanningsstrategien er matematikk prioritert, og det er gledelig at faget har god søkning. Departementet har også innført krav om minst 60 studiepoeng i matematikk for tilsetning for å undervise i faget på ungdomstrinnet. Videre vil departementet følge opp høring om endring i opplæringsloven for å innføre krav om relevant fagkompetanse for å undervise i de enkelte fag. Dette vil i så fall bidra til at lærere som har fordypning i matematikk i fagkretsen, faktisk blir satt til å undervise i matematikk. Et annet tiltak for å styrke tilgangen til faglig sterke lærere er ordningen med avskrivning av studielån for lærerkandidater som har høyere grads utdanning i matematikk.

I tillegg vil jeg at skolen og lærerutdanningen i større grad bruker ressursene fra Nasjonalt senter for matema-

tikk. Det som lærerstudentene har av grunnlag, har selvfølgelig sammenheng med hvordan hele skolen jobber når det gjelder matematikk og realfag.

Elisabeth Aspaker (H) [11:13:22]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg tror det er utrolig viktig at selv om man nå legger om lærerutdanningene, er det også viktig å overvåke resultatet til de studentene som er under utdanning, i forhold til det de kommer ut med til syvende og sist. Jeg tror ikke vi kan underslå betydningen av at gode lærere også er helt avgjørende hvis vi skal få bukt med den trenden vi ser, at svært mange elever både i ungdomsskolen og i videregående opplæring har så svake resultater i faget at det bare er så vidt de står. Hvis vi er enige om at matematikkfaget er kjempeviktig for rekruttering til mange typer utdanninger som samfunnet trenger mye av i fremtiden, er det uhyre viktig å sette inn støtet på lærerkvalitetssiden.

Spørsmålet mitt til statsråden er da: Vil man ytterligere prioritere/skjerpe matematikkandelen av de videreutdanningsmidlene som stilles til disposisjon for norske lærere?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:14:24]: Vi er i disse dager der at lærerne har søkt på videreutdanningsmidler, rektorene har sendt det videre og kommunene prioriterer. Jeg følger nøye med på hvordan lærerne fordeler seg i forhold til de ulike fagene, og det er selvfølgelig også aktuelt å se på om kapasiteten på matematikk er god nok. Men jeg tror ikke vi skal undervurdere hva slags utfordring vi har når det gjelder matematikk og realfag. Den er enda større enn det jeg var klar over før jeg kom inn i Kunnskapsdepartementet. Det dreier seg om grunnleggende ferdigheter helt fra barneskolen og gjennom hele utdanningsløpet.

Vi er et folk av matteskrekk. Jeg treffer mange voksne hvor rullegardinen går ned i det øyeblikk man begynner å snakke om matematikk og realfag, og det er noen holdninger til realfag som vi også må ha med oss når vi sørger for at alle i alle ledd får bedre kompetanse.

Vi har en strategi for realfagsatsing, vi har fornyet denne strategien for realfagsatsing, og jeg skal sørge for at vi får ytterligere trykk på det. Det er også en del av oppfølgingen av ungdomstrinnsmeldingen.

Elisabeth Aspaker (H) [11:15:37]: Jeg deler statsrådens beskrivelse av at vi har svære utfordringer knyttet til matematikkfaget. Men jeg har lyst til at statsråden skal dvele ved hvorfor det er viktigere at matematikklæreren har tung faglig fordypning når det kommer til ungdomstrinnet, enn at matematikklæreren har tung faglig fordypning når man starter begynneropplæringen. Høyre er veldig kritisk til at man er mer opptatt av at man skal møte en god lærer i 8. klasse, for hvis den berømte rullegardinen har gått ned, som statsråden beskriver, i 3., 4. eller 5. klasse, kan det være gjort så mye skade at det er for sent å stille opp med en god matematikklærer når man kommer til 8., 9. eller 10. klasse.

Hva vil statsråden og regjeringen gjøre for å sikre at vi har topp kompetente matematikklærere allerede fra 1. klasse?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:16:25]: Så langt har vi vurdert det slik at når alle lærere som underviser fra 1. til 7. trinn, skal ha 30 vekttall i matematikk, har man et faglig utgangspunkt for å gi god undervisning på disse trinnene. Det kan godt hende at vi kan ta diskusjonen om hvorvidt dette skal revurderes etter hvert.

Den store utfordringen vi har når det gjelder matematikk, er et høyere nivå på grunnleggende ferdigheter hele veien – absolutt hele veien – men ikke minst at vi klarer å holde matematikkinteressen oppe gjennom ungdomstrinnet. Da vet vi at vi har betydelige utfordringer, og det er også en del av det arbeidet vi nå gjør ved at matematikk er en del av satsingen etter ungdomstrinnsmeldingen. Vi må få til en mer praktisk og variert matematikkundervisning.

Det innebærer egentlig mange timers foredrag hva vi burde gjøre på dette området. Det dreier seg om alt fra barnehagen til professorater og til internasjonalt samarbeid.

Spørsmål 2

Torbjørn Røe Isaksen (H) [11:17:41]: «Jeg er kjent med at flere skattytere skal ha blitt overført til Sentralskattekontoret for utenlandssaker, SFU, ved en maskinfeil hos skatteetaten i 2010. For disse skattyterne har det resultert i problemer med å få utstedt skattekort og derved for høyt skattetrekk som gir mindre utbetaling. I 2012 er det fremdeles vanskelig å få rettet opp i denne feilen.

Hva vil statsråden gjøre med dette?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:18:11]: Jeg er kjent med at Sentralskattekontoret for utenlandssaker – SFU – endret sin IT-løsning for utskrifter av skattekort i 2010. Skattedirektoratet har opplyst at det i den forbindelse var enkelte oppstartproblemer. Innføringen av den nye IT-løsningen medførte at flere skattytere ble rapportert med utenlandsk arbeidsgiver og dermed automatisk lagt inn i SFUs manntall. De berørte skattyterne fikk da utskrevet skattekort fra SFU med for høyt skattetrekk. Dette førte til at de fikk en trekktabel som forutsetter skattetrekk i tolv måneder, i stedet for en ordinær trekktabel som er beregnet ut fra et skattetrekk på 10,5 måned.

Jeg har fått opplyst av Skattedirektoratet at feilen ble rettet opp like etter at den ble avdekket. Det ble samtidig innført manuelle rutiner som sikrer at korrekt skattekort utskrives. Erfaringen er at problemet nå kun oppstår unntaksvis. Men dersom det fortsatt er skattytere som mener de får feil skattekort, vil de ved henvendelse til sitt skattekontor få rettet dette opp.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [11:19:21]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Vi vet alle at feil kan skje – det er helt menneskelig – og det skjer også i de store systemene våre. Så rammer det av og til folk hardt eller blir ubeleilig for dem.

Mine opplysninger er at det fortsatt er noen – dette er saker fra mitt hjemfylke, Telemark – som har problemer med å få riktig skattekort og dermed bl.a. riktig trekkprosent. Det er en som har henvendt seg til undertegnede og

fortalt at han på grunn av denne feilen helt tilbake til 2010 har hatt for høy trekkprosent på pensjonen sin og har hatt problemer med å få det rettet opp. Men jeg er glad for at finansministeren gjør det klart og tydelig at dette selvfølgelig skal rettes opp, til beste for dem som har blitt rammet.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:20:08]: Ja, vi erfarer fra tid til annen at selv i datateknologiens alder kan det oppstå feil. Men som jeg sa i mitt hovedsvar, skal dette bli rettet opp hvis vedkommende henvender seg til sitt skattekontor.

Presidenten: Representanten Torbjørn Røe Isaksen til oppfølgingsspørsmål nr. 2.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [11:20:32]: Det frafalles, president.

Spørsmål 3

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:20:48]: «Regjeringen tillater oljepengebruk utenfor handlingsregelen dersom den kan defineres som finansplassering, hvor forventet avkastning minst tilsvarer alternative plasseringer. Dette er begrunnelse for at statlige selskaper får oljepenger utover det som kan brukes i statsbudsjettet. Oljefondets snittavkastning de siste årene har vært ca. 2,5 pst.

Vil regjeringen åpne for at infrastrukturprosjekter med antatt samfunnsøkonomisk lønnsomhet høyere enn snittavkastning i oljefondet defineres som finansiell investering?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:21:22]: Over tid har flere regjeringer og storting bygd opp et godt system for håndtering av statens oljeinntekter. Statens pensjonsfond og handlingsregelen er bærebjelker i dette systemet.

Handlingsregelen setter en ramme for utviklingen i statsbudsjettets balanse utenom inntekter og utgifter knyttet opp til oljevirksomheten. For at regelen skal kunne oppfylle sitt formål, kan ikke statlige utgifter holdes utenfor budsjettet. Det gjelder også utgifter til samfunnsøkonomisk lønnsomme formål som f.eks. utdanning, forskning, helse og infrastruktur.

Statens finansielle investeringer, herunder tilførsel av egenkapital eller kjøp av aksjer, er ikke løpende utgifter, men en omplassering av formuesposter. Slike formuesom-plasseringer betegnes som lånetransaksjon i statsbudsjettet. For at et kapitalinnskudd eller liknende skal kunne regnes som en finansiell investering, må plasseringen gi en forventet avkastning for staten som minst tilsvarer avkastningen ved alternative plasseringer. Finansielle investeringer vil dermed gi inntekter i statsbudsjettet. Disse inntektene vil framover kunne brukes på viktige formål som utdanning, forskning, helse og samferdsel. Statens lånetransaksjoner framgår av statsregnskapet for det enkelte år.

Vi bor spredt i Norge, og det er et forholdsvis tynt

trafikkgrunnlag i mange deler av landet. Muligheter for brukerfinansiering av infrastruktur som veg og jernbane er derfor begrenset. Slike investeringer gir heller ikke en avkastning som kan føres som inntekt på statsbudsjettet. Tvert imot vil det i praksis ofte være nødvendig med betydelige statlige bevilgninger for å gjennomføre veg- og jernbaneprosjekter, selv når prosjektene er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Disse utgiftene hører hjemme på budsjettet og må prioriteres innenfor den rammen handlingsregelen setter. Innenfor denne rammen har regjeringen gjennomført et kraftig løft i investeringer i vei og bane.

Skiftende regjeringer og storting har lagt vekt på at utgifter som finansieres av statlige bevilgninger, skal framgå av budsjettet. Det gjør det lettere å holde orden i offentlige finanser. Den krisen vi nå ser i flere land i Europa, viser hvor viktig det er.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:23:56]: Jeg tror finansministeren gikk glipp av et viktig premiss fra min side, nemlig at det skulle være samfunnsøkonomisk lønnsomme plasseringer. Dermed var veldig mye av innlegget til finansministeren egentlig ganske irrelevant. Finansministeren tør heller ikke nevne at Petoro kan bruke 20–25 mrd. kr av oljeinntektene årlig. Det er realinvesteringer, ikke finansplasseringer. Det brukes titalls milliarder kroner på å investere i Statkraft, DNB-aksjer, Aker-aksjer, ja sågar SAS-aksjer kan en kjøpe utenfor handlingsregelen uten at noen vil påstå at SAS-aksjen har vært en god finansplassering de siste årene. Da er spørsmålet: Når det er mulig å investere midler i infrastruktur i Norge som er samfunnsøkonomisk lønnsomt, som gir en avkastning utover det en ville fått på å investere i oljefondet, bør en ikke da se på om ikke nordmenn og den kommende generasjon er mer tjent med at vi gjør samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i infrastruktur i Norge framfor å kjøpe aksjer i flyselskap, som taper seg over tid?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:25:02]: Jeg viser til svaret mitt når det gjelder forskjellen mellom det vi kaller finansielle plasseringer, kapitalinnskudd mv., og det som er utgifter på statsbudsjettets utgiftsside. Vi forholder oss til det bevilgningsreglementet som Stortinget vedtok i 2005, med et bredt flertall. Fremskrittspartiet hadde der riktignok en liten merknad om begrepet «overslagsbevilgning», men lovet å komme tilbake til ulike sider ved dette ved ulike anledninger. Jeg ser at det er noe av dette som nå skjer. Men vi har ingen planer om å endre dagens budsjettssystem for å legge til rette for en ny måte å finansiere investeringer i statlig regi på.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:25:53]: I Østlandssendingen på NRK i går ble det vist til en rapport som er laget av Asker kommune. Den anslår at kostnadene bare på godstransport, på korridoren Oslo–Asker på E18, koster 2 mrd. kr i året i kø. I tillegg kommer kostnader for folk som er på vei til og fra jobb o.l. Det er altså en betydelig utgift som samfunnet har fordi en ikke har bygd en infrastruktur som er god nok. Det å kutte utgifter er ofte like interessant som det å øke inntektene. Her kan

man altså kutte utgiftene vesentlig ved å omplassere litt av oljeformuen i infrastruktur i Norge. Ser statsråden at det faktisk kan være lønnsomt for oljefondet, oljepenge-ene våre, å kutte utgifter for næringslivet og for privathusholdningene, og at det kan være en vel så interessant bruk av oljepengene våre som bare å kjøpe aksjer i norske eller utenlandske selskaper?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:26:55]: Ja, det er like bra å kutte en krone i utgift som å øke inntektene med en krone, i hvert fall av hensyn til budsjettbalansen, og det å investere i tiltak som kan få ned kostnadene for samfunnet, både det offentlige og det private, er en viktig del av regjeringens politikk. Det er også grunnen til at vi i denne perioden har rekordbevilgninger når det gjelder samferdsel, når det gjelder investeringer i infrastruktur, ikke minst i det området vi er nå. Så dreier det seg om – og det er jo det som egentlig er hovedspørsmålet – evnen til å prioritere innenfor de 1 000 mrd. kr som en bruker årlig i statsbudsjettet til ulike formål. Så hele denne diskusjonen dreier seg egentlig om prioriteringer i statsbudsjettet, og jeg tror at over tid vil det ikke bli billigere om en i år 1 eller år 2 prøver å finansiere viktige investeringer utenfor statsbudsjettet.

Spørsmål 4

Svein Flåtten (H) [11:28:12]: Spørsmålet er slik:

«Aker selger sin 50 pst. andel i Aker Clean Carbon, ACC, for 0 kr gjennom en transaksjon hvor Aker er med på en mulig videre oppside, men er fritatt for eventuelle nye finansieringsforpliktelser. Transaksjonen fremstår som kompleks og med et ukjent endelig resultat bl.a. for staten som indirekte eier i ACC.

Hvilke uavhengige vurderinger av transaksjonen har Nærings- og handelsdepartementet fått gjort av hva dette kan bety for statens indirekte investering i ACC gjennom Aker Solutions og direkte investering i Aker Kværner Holding A/S?»

Statsråd Trond Giske [11:28:45]: Aker Solutions har besluttet å øke sitt eierskap i Aker Clean Carbon til 100 pst. ved å overta Aker Capital AS' eierandel på 50 pst. Aker Capital er et heleid datterselskap av Aker ASA.

Aker Clean Carbon har 30 ansatte og ble etablert i 2007 for å kommersialisere karbonfangstteknologi. Aker Solutions betaler ikke noe for aksjene ved overtakelsen, og det er enighet mellom partene om deling av både eventuelle opp- og nedsider. Dersom det de neste ti årene blir et overskudd fra lisensavtaler i Aker Clean Carbon, skal kjøper betale selger 45 pst. av overskuddet, opp til et tak. Samtidig viderefører Aker sine finansielle forpliktelser knyttet til Aker Clean Carbons aktiviteter ved et teknologisen-ter ved Mongstad. For øvrig har Aker Clean Carbon kun mindre forpliktelser.

Det foreligger flere uavhengige vurderinger av denne transaksjonen. For det første har Aker Solutions fått gjennomført en uavhengig såkalt due diligence-gjennomgang av Aker Clean Carbon. For det andre foreligger det en uav-

hengig såkalt fairness opinion om vilkårene i transaksjonen. Denne konkluderer med at transaksjonen synes fair. Nærings- og handelsdepartementet har forsikret seg om at denne vurderingen kan anses som tilstrekkelig uavhengig.

For det tredje har både Aker Kværner Holding, der staten er aksjonær, og Nærings- og handelsdepartementet hentet inn egne uavhengige juridiske råd.

Etter min vurdering gir dette tilstrekkelig sikkerhet for at staten, som aksjonær i Aker Kværner Holding, ikke har grunnlag for å motsette seg denne transaksjonen, og at den har vært gjenstand for en korrekt behandling i Aker Kværner Holding og i tråd med avtaleverket mellom Aker og staten ved NHD.

Svein Flåtten (H) [11:30:27]: Jeg takker for svaret. Selv om jeg ikke får høre hvor disse forskjellige vurderingene kommer fra, er det interessant å høre at de er gjort.

Nå er det jo slik at en god del av de transaksjonene som ofte gjøres mellom Aker-systemet og de forskjellige selskapene – hvor også staten av og til er inne – ofte har noe litt halvveis over seg, hvis man skal si det på en litt enkel måte. De er ikke endelige, fordi det alltid henger noe igjen som skal gjøres siden, og som øker kompleksiteten for oss som er utenforstående, i den forstand at vi er mest opptatt av hvordan statens penger håndteres.

Er statsråden enig i at det er en tendens til mange slike operasjoner, og at det kanskje koster staten en del ekstra at nettopp disse vurderingene må gjøres?

Statsråd Trond Giske [11:31:28]: Det er jo ikke uvanlig i næringslivet at man har avtaler som går over mange år, og nedsider og oppsider deles. Det gjør det også lettere, egentlig, å gjennomføre disse transaksjonene, fordi det betyr at man ikke er nødt til å ha hele fasiten i transaksjonen. Man får delt gevinstene – eventuelt tapene – som ligger i transaksjonen.

Det er også slik at det ikke er store kostnader for staten som aktør i dette. Det er selskapet selv som sørger for «due diligence» og andre undersøkelser. Det vi har stått for, er de juridiske rådene. Vi er veldig opptatt av at disse transaksjonene, som kan tolkes som nærstående, blir gjort på en god måte. Det er alltid en utfordring i næringslivet når man eier noe sammen og kjøper eller selger til den man eier sammen med, til et selskap som har en annen eiersits. Derfor er vi svært oppmerksom på dette, både i verdifastsettelse eller «fairness»-vurderinger og i de juridiske vurderingene.

Svein Flåtten (H) [11:32:31]: Jeg er veldig glad for det siste svaret, som særlig går på at man er spesielt oppmerksom. For det finnes jo en forhistorie i samarbeidet mellom nettopp disse sameierne, hvis man skal kalle det det. Jeg tror det er viktig at man har en mer enn særlig oppmerksomhet på denne typen transaksjoner. Vi hadde episoder som var uheldige for den politiske siden av dette. Jeg oppfatter det som betryggende at statsråden og departementet nå har en særlig oppmerksomhet på det. Hvis han i sitt siste svar også kan si at han vil fortsette med det – jeg tror nemlig ikke at dette er den siste transaksjonen som kommer i

dette segmentet; det ser ut som om fantasien er uuttømmelig, kanskje også behovene, for den saks skyld – så vil jeg være glad for en slik bekreftelse.

Statsråd Trond Giske [11:33:35]: Det kan jeg bekrefte. Vi skal være oppmerksomme, ikke bare gjelder det vårt eierskap i Aker Kværner Holding, men også i andre selskaper, både med hensyn til gode verdifastsettelse og det juridiske. Det er en av årsakene til at vi i eierskapsmeldingen i fjor vår varslet at vi skal styrke eierskapsforvaltningen kraftig. Det gjør vi i 2012, og min ambisjon er å fortsette med det også i 2013. Men enkelte vurderinger må vi også ta eksternt, og det skal vi også gjøre på en god måte.

Spørsmål 5

Gunnar Gundersen (H) [11:34:20]: Spørsmålet til nærings- og handelsministeren lyder som følger:

«Nærings- og handelsdepartementet skal ha mottatt en foreløpig rapport fra Veritas 4. oktober 2011 som påpeker en rekke svakheter ved Altinn.

Hvilke tiltak er blitt gjennomført som følge av den foreløpige rapporten, og hvilke tiltak ser statsråden behov for å gjennomføre når den endelige rapporten nå er overlevert og etter erfaringene med stenging av Altinn?»

Statsråd Trond Giske [11:34:49]: Den foreløpige rapporten fra Det Norske Veritas, DNV, forelå hos Nærings- og handelsdepartementet i oktober 2011. Straks etter ba departementet Brønnøysundregistrene om å følge opp og vurdere evalueringene fra DNV av Altinn II-plattformen og gjøre en foreløpig vurdering av mulige tiltak. Næringsdepartementet mottok den i desember 2011.

Da selvangivelsen ble lagt ut den 22. mars 2011, gikk løsningen ned på grunn av ulike problemer. Brønnøysundregistrene opplyste at problemet lå på tre steder: innloggingsløsningen, portalserverne i Altinn II-delen av løsningen og databasen. Problemet relaterte seg til parallellkjøring mellom Altinn I og Altinn II. Selvangivelsen går fortsatt på Altinn I.

Det ble besluttet å gjennomføre en evaluering av Altinn II-plattformen, og etter en anbudsrunde ble DNV tildelt kontrakten den 21. juni 2011. Det som i mediene av og til blir omtalt som «den hemmelige rapporten», var altså en rapport som vi selv hadde bestilt, og det var også velkjent at den var lyst ut på anbud.

Av de tiltakene som var spesifisert i kartleggingen fra Brønnøysundregistrene fra 2012, er noen allerede gjennomført, noen er påbegynt, men ikke avsluttet, og noen tiltak er foreløpig ikke påbegynt.

De tiltakene som er gjennomført, er de som på kort sikt var mulig å gjennomføre, men også nødvendige for å få informasjon om hva som må gjøres på lengre sikt. Det har vært bl.a. å analysere flaskehalser, skifte ut og oppdatere maskinvare samt etablere nærmere retningslinjer for hva som er gode tjenester. I tillegg er det behov for å kunne gjennomføre oppgraderinger i løsningen uten å lukke systemet. Det vil styrke brukervennligheten og kvaliteten av

testinger hvis Altinn kan være i drift 24 timer i døgnet hele året, til tross for at store oppgraderinger gjøres.

Vi jobber tett med Brønnøysundregistrene for at Altinn-løsningen skal være god nok og gi den servicen man forventer og ikke minst driftssikkerhet. Det synes nå som om at de problemene vi hadde i 2012, er andre enn dem vi hadde i 2011, og heller ikke problemer som det var lett å kunne lese ut av rapporten fra DNV. Men det skal selvsagt ikke skje, at personopplysninger kommer på avveier. Vi kommer til å jobbe tett også framover med både strategiarbeidet for Altinn og organiseringen og kvalitetssikringen av Altinn-systemet.

Gunnar Gundersen (H) [11:37:19]: Jeg takker for svaret.

Det er godt å høre at det i hvert fall jobbes intenst med utfordringene, for det er viktig at Altinn fungerer. Det er vel nå 30 offentlige instanser som er knyttet til systemet, og 120 tjenester, så det sier jo litt om hvilket tap samfunnet har når det ikke fungerer. Det at man har lyst ut ting på anbud, kan jo være en styrke nå i disse dager.

Jeg blir allikevel ikke veldig beroliget av svaret, for den Veritas-rapporten som forelå, må jo nærmest ses på som en slakt av hele systemet. Det er spørsmål om mangler ved selve plattformen, og det er også spørsmål om kompetansen til dem som utvikler det. Det kan jo se ut som om det setter veldig fokus på det offentlige både som utvikler og som bestiller av denne type IT-tjenester. Så jeg vil spørre om statsråden har gjort seg noen overordnede betraktninger rundt de utfordringene man står overfor ved utvikling av denne typen systemer.

Statsråd Trond Giske [11:38:28]: For det første er det viktig å ta med seg at i innledningen til Veritas-rapporten, så vidt jeg husker, sier Det Norske Veritas at rapporten «støtter oppfatningen om at Altinn II-løsningen er et sentralt bidrag til å nå den nasjonale IT ambisjonen», og at Altinn II-programmet har lyktes i å levere et stort og komplekst system. Så det overordnede bildet er faktisk ganske positivt i den rapporten som Veritas har lagt fram. Men så peker man på en rekke utfordringer, en del risiko for overbelastning, robusthet og særlig testregime, som man mener må forbedres, og også at den organisatoriske kompleksiteten er stor.

Noe av det som vi gjorde før Altinn gikk ned nå i forrige uke, var bl.a. å sette en stopper for at nye ting skal legges inn i plattformen, nettopp for å få en fullgod løsning, fullgod sikkerhet og testsystemer osv. før vi belaster systemet med nye tjenester. Vi ba som sagt også Brønnøysundregistrene se på hvilke tiltak som raskt kunne iverksettes – og det gjorde Brønnøysundregistrene.

Gunnar Gundersen (H) [11:39:39]: Jeg tror det er en veldig stor utfordring statsråden står overfor, for Veritas-rapporten avslører såpass mange svakheter, også i forhold til testregime, at man knapt ville ha sluppet en sånn løsning ut på markedet hvis det hadde vært private aktører som hadde prøvd det samme.

Det setter jo også litt lys på det at man startet med et

helt annet formål enn det som det i og for seg er blitt; det er blitt mye mer omfattende. Spørsmålet er om det da i det hele tatt er mulig å komme i mål innenfor en fornuftig kostnadsramme; det er brukt 1 mrd. kr allerede. Vi har erfaringer fra andre sektorer som tilsier at det offentlige bruker vanvittig mye penger før man kommer i mål.

Så det blir spennende å følge med på statsråden og utviklingen av Altinn videre. Det er helt sentralt for næringslivet og mange funksjoner i samfunnet å få orden på dette.

Statsråd Trond Giske [11:40:40]: Først til det med private aktører. Vi skal huske på at det er private aktører som leverer disse løsningene. Det er ikke først og fremst folk i Brønnøysund eller i Altinn som sitter og lager de tekniske systemene, de kjøper vi jo fra andre leverandører – store, velrenommerte firmaer.

Så skal vi også ta med oss at veldig mye fungerer. I disse dager er jo Altinn oppe og går igjen, og mange selskaper bruker det til moms og mange andre ting. Dette er viktige tjenester for bedriftene, som sparer samfunnet for mange millioner kroner.

Det kan jo hende at det er vi som politikere – som har vært ekstra ivrige etter å få forenkling for næringslivet, få elektronisk rapportering og få alt på ett sted – som har gjort at man har lagt så mye inn så fort. Men jeg tror nytteeffekten av at vi gjør det, er stor, og at vi derfor skal prøve å kombinere et høyt tempo i innføring av den type tjenester med god driftssikkerhet og personsikkerhet.

Spørsmål 6

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:41:52]: Aller først har jeg lyst til å takke statsråden for en hyggelig middag i går! Så til politikken:

«Vinterstengte veier grunnet dårlig vær er noe vi kan oppleve i nesten hele Norge. Også i Finnmark kan dette til tider være en stor utfordring. Ofte opplever trafikanter at når de kommer til bomstasjoner som ved Leirbotnvann ved E6 over Sennalandet, er det svært mangelfull informasjon.

Er det mulig å få på plass en informasjonstjeneste på flere språk ved bommene, slik at trafikantene får opplysninger om eventuell kolonne, kolonnetider, hvor lenge veien blir stengt, og når det er forventet åpen ferdsel?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:42:39]: Statens vegvesen informerer om stengingar og kolonnekøying i form av vegmeldingar som blir distribuerte via Internett, internettløysing tilrettelagd for mobiltelefonar, automatisk og manuell svarteneste på telefonnummer 175 og radio. I tillegg blir det gjeve informasjon via permanente og variable skilt og frå brøytemannskap på dei aktuelle strekningane.

Vegmeldingane inneheld opplysningar om kor lenge vegen blir stengd, når han kan ventast opna, og om informasjonen er tilgjengeleg og kan gjevast med rimeleg grad av tryggleik.

Statens vegvesen er i ferd med å leggja vegmeldingane,

som i dag berre er tilgjengelege på norsk, til rette slik at desse kan distribuerast via ulike tenester og navigasjonssystem på ynskt språk.

Informasjon om faste kolonnetider i Finnmark finst tilgjengeleg på vegvesen.no.

Statens vegvesen er klar over at informasjonen til dei som har kome fram til bommane, kan forbetrast, og vurderer difor fleire tiltak. Mellom anna blir det vurdert å leggja ut oppdatert informasjon om avgangstid for neste kolonne, som er tilgjengeleg via mobiltelefonar på 175.no, og sms-varsling til bilistar med oppdatert informasjon om avgangstider for kolonnar basert på eit system med abonnement.

Det blir òg vurdert å etablera elektroniske skilt ved bommane. Slik kan ein visa neste avgangstid. Det blir òg vurdert utvida bruk av bomvakter på fleire høg fjells- overgangar i periodar der trafikkmengd og vêrforhold kan medføra lange ventetider.

Når ein skal vurdere slike nye tiltak, må ein finna høveleg organisering for å skaffa fram informasjonen og sjå på kostnader og nytte for trafikantane på dei ulike vêrutsette strekningane.

For då å svara kort på spørsmålet, eller gje ei oppsummering: Her skjer stadig forbetringar. Det er òg nyttig med dei påpeikingane som Fredriksen her kjem med.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:45:25]: Jeg takker for svaret.

For tre ukers tid siden var jeg på en samferdselsbefaring i Alta-regionen. Vi hadde mange folkemøter. Det som kom fram på hvert eneste folkemøte, var nettopp behovet for informasjon ved bommen. Man opplever en situasjon der det står mange hundre meter med biler. Det er ingen opplysninger om kolonnetid, når den eventuelt starter, og når det er åpen, fri ferdsel. Folk blir stående der.

Det kan vel ikke være meningen at hver eneste person i en sånn kolonne skal ringe 175. Vi vet også – med hensyn til turisme – at vinterturisme i Finnmark er blitt en satsing. Det ville være veldig fint om turistene også kunne få opplysninger på flere språk.

Jeg håper at statsråden er like utålmodig i denne saken som hun hevder å være i andre.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:46:36]: Eg kan bekrefte at eg er utålmodig – og på dette feltet – at eg ynskjer ei forbetring, og at eg er glad for dei tiltaka som allereie er gjennomførte, og dei som no blir vurderte.

Så er det slik at dersom det står fleire hundre bilar – dersom eg forstod det rett – eller fleire hundre meter med bilar i kolonne, er det krevjande å nå fram med informasjon til alle. I slike tilfelle kan jo telefon vera eit alternativ.

Men eg tek med meg alt Fredriksen her har sagt, nettopp fordi eg er oppteken av forbetring – òg forbetring når det gjeld språk – og er glad for dei vurderingane dei gjer der akkurat no.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:47:42]: Det som er det spesielle med denne veien, er at den er det eneste sambandet mellom Alta og Hammerfest. Hammerfest er fak-

tisk det stedet vårt sykehus i vestfylket ligger. Så lenge man ikke har fått på plass en kystriksvei, er dette den eneste forbindelsen man har mellom de to byene.

Det er klart at det burde ikke – slik jeg ser det – være en veldig stor teknologisk utfordring å få på plass en informasjonstjeneste som tilfredsstiller befolkningens behov i dagens situasjon. Man opplever at mange, mange bilister står i kø uten å vite om det går en kolonne, når kolonnen går, eller når veien eventuelt åpner. Det er ganske uholdbart, for stengte veier kan være hverdagen i Finnmark.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:48:51]: Lat meg understreke: Eg har den største forståinga for alle bilførarar som blir ståande i kø på grunn av dårleg vêr, særleg når ein ikkje veit kva som skjer vidare. Informasjon om faste kolonnetider finst tilgjengeleg på vegvesenet sine nettsider. Statens vegvesen er i ferd med å leggja ut vegmeldingane, slik at dei kan distribuerast på ynskt språk, og dei er elles opptekne av å forbeta informasjonen til dei som er komne så langt som til bommane. Eg ser gjerne på forslag utover det som er nemnt så langt frå representanten Fredriksen.

Spørsmål 7

Bård Hoksrud (FrP) [11:50:14]: «En person fra Østfold har i tre år forsøkt å få godkjent fire amerikanske lastebiler. En av lastebilene har et chassisnummer som er nummeret etter en bil som allerede er godkjent, dvs. at lastebilene ble bygget samtidig. Begrunnelsen for at Statens vegvesen nå ikke vil godkjenne lastebilene, handler om at dokumentasjonen er på feil språk, engelsk, for tysk har man godtatt.

Vil statsråden rydde opp i dette rotet?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:50:41]: Ved framstilling av køyretøy til godkjenning i Noreg skal det leggjast fram dokumentasjon på at dei køyretøytekniske krava i «forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr» – altså køyretøyforskrifta – er oppfylte. Desse krava byggjer i hovudsak på krav frå EU-direktiv og ECE-regulativ.

Den framlagde dokumentasjonen skal vera på eit språk som er forståeleg for Statens vegvesen sine kontrollørar. I køyretøyforskrifta § 6-11 nr. 6 står det difor at dokumentasjon kan krevjast omsett til norsk dersom han ikkje ligg føre på norsk, dansk eller svensk. Likevel er det på det reine at dokumentasjon på både engelsk og tysk normalt skal akseptrast, under føresetnad av at innhaldet i dokumentasjonen kan leggjast til grunn for godkjenning av det aktuelle køyretøyet. Det avgjerande blir i alle tilfelle om det kan dokumenterast at køyretøyet tilfredsstiller dei tekniske krava som gjeld for vedkomande køyretøykategori. Dokumentasjonen må vera knytt til køyretøyet gjennom understellnummer, og opplysningane i dokumentasjonen må gjelda det aktuelle køyretøyet.

Eg gjer elles merksam på at dokumentasjon som er send ut på standardiserte malar i tråd med det som gjeld i

EØS-området, skal kunna leggjast til grunn ved godkjenning – uavhengig av språk.

Statens vegvesen Vegdirektoratet er ikkje kjend med kva type køyretøy denne konkrete saka gjeld. Dei har, etter det som er opplyst, heller ikkje motteke klage på eit eventuelt avslag på godkjenning grunngjeve med at dokumentasjonen er på feil språk. Eg må difor be om forståing for at eg ikkje kan gå inn i enkeltelement i denne saka, men halda meg til gjeldande regelverk på generelt grunnlag.

Bård Hoksrud (FrP) [11:52:47]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg har i hvert fall avslaget her, og det er fra 10. februar. Jeg skal gi det til statsråden etterpå.

Men man kan jo lure på om det er Lysbakkens kamp mot amerikanske tilstander og USA som er grunnen til at man er så skeptisk til dette, for dette er amerikanske lastebiler som kjører både på vinterføre og er godt kjent med å kjøre på føre som vi har i Norge. Her er altså dokumentasjon, og veldig mye av dette er tilleggsdokumentasjon. I tillegg er altså en bil allerede godkjent. Den har samme chassisnummer, med unntak av ett nummer, fordi den ene bilen som ikke er godkjent, sto bak den som er godkjent.

Da må jeg spørre statsråden: Er det sånn vi skal holde på med byråkratiet – kreve dokumentasjon og få problemstillinger som kommer på rekke og rad – på tross av at biler er godkjent med akkurat den samme dokumentasjon, og faktisk med mindre dokumentasjon? Jeg håper at statsråden kan gå inn i dette og se på hvordan man holder på i Statens vegvesen for å lage trøbbel for folk, istedenfor å prøve hjelpe folk til å få godkjent bilene sine.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:53:53]: Statens vegvesen si grunnhaldning skal vera å hjelpe folk, opplysa folk og leggja til rette for at enkeltsaker blir ryddig behandla. Det er òg slik at likebehandlingsprinsippet veg tungt i forvaltingsretten. Det skal vera lik praksis. Forskjellsbehandling er ikkje tillate utan at det ligg føre sakleg grunn for det. Likevel er det slik at enkeltgodkjenning av eitt bestemt køyretøy ikkje nødvendigvis inneber at andre tilsvarende køyretøy kan godkjennast utan tilfredsstillande dokumentasjon.

Så er det slik, forstår eg, at Hoksrud sit her med heile korrespondansen og grunnlaget. Det gjer ikkje eg på dette tidspunktet. Men når det blir overlevert, skal sjølv sagt Vegdirektoratet bli bedt om å gå grundigare inn i denne saka. Så gjer eg merksam på at det er ein formell klagerett.

Bård Hoksrud (FrP) [11:55:03]: Jeg vil takke statsråden for svaret og for at hun også vil se på saken. Det er jeg veldig glad for.

Jeg registrerer at statsråden er veldig tydelig på at Statens vegvesen og de som jobber med dette, faktisk skal være der for å hjelpe folk. Så skulle jeg gjerne tatt med statsråden for å møte noen av de menneskene som har møtt en del av dem som er på trafikkstasjonene. Det gjelder definitivt ikke alle. Det er mange der som virkelig ønsker å hjelpe folk, men det er faktisk også en del som bare prøver å legge kjepper i hjulene for folk som prøver å få registrert en bil.

Selvfølgeleg handler det om at det skal være likebehandling, men jeg kan ikke fatte og forstå – og jeg vil utfordre statsråden på det – hvordan man i forhold til biler som er helt identiske, krever én type dokumentasjon for den ene, men en helt annen type dokumentasjon for den andre, på tross av at bilene har stått bak hverandre på samlebandet da de ble bygd. Her har jeg fire bilder som jeg skal overlate til statsråden. Det er tre feil her. Så håper jeg at statsråden sørger for å rydde opp i de tre feilene, for her er de tre som ikke er registrert, pluss en til. Så er den som er registrert, her, og så kan statsråden se at det er helt identiske biler. Jeg håper at hun vil rydde opp i dette.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:56:10]: Eg må ein gong til berre be om forståing for at eg på dette tidspunktet ikkje kan gå inn i enkeltsakene her, men lat meg understreka at dersom godkjenningssmyndighetene har sakleg grunn til å meina at den framlagde dokumentasjonen ikkje er tilfredsstillande, vil dei etter køyretøyforskrifta ha anledning til å krevja framlagd underlagsdokumentasjon.

Her var ei antydning om at ein òg vart forskjellig behandla, alt etter kva land dette dreidde seg om. Lat meg understreka: Dette gjeld uavhengig av om køyretøyet er amerikansk eller europeisk.

Så var det jo ei nyttig oppleving å gå inn i fleire detaljar når det galdt køyretøy og køyretøyforskrifta, og eg gjer ein gong til merksam på at den formelle klageretten òg vil gje moglegheit til å gå nøyare inn i desse sakene.

Spørsmål 8

Arne Sortevik (FrP) [11:57:29]: «Transportetatenes planforslag til ny Nasjonal transportplan for 2014–2023 setter på nytt fokus på det omfattende behovet for modernisering og oppgradering av veinettet i Norge. Både riksveier og fylkesveier har omfattende vedlikeholdsetterslep. Økt og økende transportbehov gjør at landet trenger nye moderne og sikre veier med større kapasitet. Planutkastet gjenspeiler i liten grad behovet, fordi regjeringen har lagt planføringer.

Hva er regjeringens plan for å dekke behovet for oppgradering og nybygg på 20 år?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:58:16]: Aller fyrst: Representanten Sortevik og eg er einige om at det er mykje ugjort innan norsk samferdsel. Det er nettopp difor regjeringa har lagt opp til ein slik kraftig auke i løyvingane til samferdselssektoren dei siste åra.

Eg må jo òg nytta denne anledninga til å minna om at i inneverande Nasjonal transportplan auka regjeringa dei økonomiske rammene kraftig, med 100 mrd. kr meir enn i førre NTP. Regjeringa har følgd opp Nasjonal transportplan i dei årlege budsjetta. Vi meiner alvor.

Når det gjeld forslaget frå transportetatane og Avinor, som vart lagt fram 29. februar i år, er dette faglege råd bl.a. om korleis regjeringa bør prioritera ressursbruken i neste Nasjonal transportplan. I dette forslaget har etatane og Avi-

nor fått visse føringar frå regjeringa, bl.a. er dei bedne om å prioritera innanfor ulike rammer – den høgste 45 pst. opp frå gjeldande NTP. Om dei ikkje skulle prioritera, kunne dette forslaget verka ganske tannlaust. Heller ikkje på samferdselsområdet er det slik at vi kan gjera alt samtidig.

Vi må velja, og når etatane og Avinor må velja, peiker dei nettopp på at det er eit stort behov for auka midlar til vedlikehald, drift og fornying. Eg har merka meg det.

Det er altså store behov, og regjeringa har trappa kraftig opp arbeidet med å rusta opp både vegnettet og jernbanen. Representanten Sortevik nemner berre vegsektoren i sitt spørsmål. Det er òg naudsynt med midlar til andre sektorar, f.eks. til luftfart, jernbane og annan kollektivtrafikk. Vegsektoren åleine kan ikkje løysa alle dei transportutfordringane vi vil få i åra som kjem. Eg håpar at representanten vil vera einig med meg i at det trengst òg midlar til jernbanen. Ikkje minst vil dette vera viktig i byområda – det kjem òg fram i forslaget vi har fått frå etatane og Avinor.

Vi er no godt i gang med neste Nasjonal transportplan. Han vil bli lagd fram for Stortinget neste vår. Eg skal lova at regjeringa tek utfordringane på alvor. Ambisjonen min om eit fullgodt transportsystem innan 20 år ligg fast. Når den neste transportplanen kjem, trur eg representanten Sortevik – og òg andre – vil sjå at planen vil vera eit godt steg i den retninga som vi alle ynskjer.

Arne Sortevik (FrP) [12:01:09]: Takk for svaret, som var som forventet.

Så blir resten en replikkordveksling mellom to utålmodige. Men mange har vært utålmodige. Samferdselsminister Trygve Bratteli la i 1962 frem en plan om 785 km firefelts motorvei i Norge innen 1980. Til tross for at det har gått 32 år siden det skulle vært gjennomført, mangler det fortsatt mye motorvei.

Mitt poeng med å spørre om perspektivet forbi de ti årene som ligger i en ny nasjonal transportplan, er at både samferdselsministeren og andre ønsker seg et sluttresultat etter 20–25 år. Da må det sannsynliggjøres og vises frem. Min utfordring til samferdselsministeren er om hun og regjeringen vil gjøre det i forbindelse med NTP og kanskje legge frem en perspektivanalyse som viser hvor vi er etter 20 år – om vi da er i mål eller ikke.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:02:15]: Lat meg først gå tilbake til inneverande plan. Der vart etatane bedne om å planleggja for ulike rammer og då til høgaste 20 pst. pluss. No har dei ulike rammer som dei har planlagt ut frå med den høgaste ramma – 45 pst. pluss. Samtidig er dei òg bedne om å beskriva større satsingar. Der har dei svart med å beskriva nokre større satsingar som dei meiner går utover den planen som skal leggjast fram neste vår. Eg antek at det blir eit spørsmål om kvar vi er etter dei kommande ti åra – så eg tek med meg representanten Sortevik sitt råd – utan at eg kan svara på det i dag.

Arne Sortevik (FrP) [12:03:20]: Det var litt mer imøtekommande og litt mer spennende.

Poenget for de utålmodige – som både statsråden og undertegnede befinner seg blant – er at de gjerne vil se litt ty-

deligere hvor veien vil gå, og om det er hold i påstanden om at, som blant andre samferdselsministeren bruker, vi skal ha et moderne veinett etter 20 år. Hittil finnes det verken troverdige perspektiv, planer eller tall som tyder på at det vil være tilfellet med regjeringens fart. Selv om kronebeløpet øker, er det et stort sprik mellom behovet og det som faktisk kommer gjennom kroneoppfylld gjennom planverket. Faren er jo at det vil ta både 50 og 70 år med regjeringens tempo – Gud forby at man får lov til å fortsette så lenge – men vi har et behov for å få moderne veinett. Derfor gjentar jeg mitt ønske om at vi må få en perspektivanalyse i forbindelse med ny NTP som viser at vi i alle fall er nærmere målet.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:04:29]: Kanskje eg aller fyrst skulle drista meg til å seia at eg reknar sjølvsagt med at òg representanten Sortevik ser det som skjer av forbetring for tida, både når det gjeld vedlikehald og fornying, og når det gjeld nye prosjekt. Auka rammer har gjeve oss moglegheit til å planleggja og byggja langt meir samanhengande enn for få år tilbake. Auka rammer har òg gjeve langt fleire, både folk og næringsliv, moglegheit til å få ein tryggare og betre veg. Aktiviteten har auka betydeleg.

Så er vi einige om at trass i mykje godt som skjer, er det mykje ugjørt. Eg gjentek: Eg tek med meg representanten sine råd i det vidare arbeidet.

Spørsmål 9

Bent Høie (H) [12:05:51]: «Bondevik II-regjeringen satte som «gyllen regel» at vekst innen rus og psykiatri hver for seg skal være større enn veksten i somatikk. Siden har det fremgått i oppdragsbrev til RHF-ene. Det er endret i år. Fra helse- og omsorgskomiteen er det ingen føringer som tilsier endring i den prioriteringen. Statsråden har antydning at det er en villet nedprioritering, noe også helsedirektøren har uttrykt.

Vil statsråden revurdere dette, slik at RHF-ene fortsetter å ruste opp tilbudet til disse tidligere forfordelte pasientgruppene?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:06:33]: I likhet med representanten Høie er jeg opptatt av at mennesker med psykiske lidelser og rusmiddelavhengighet skal få så godt behandlingstilbud som mulig.

I de senere år er det stilt krav om at den prosentvise veksten i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling skal være sterkere enn i somatiske helsetjenester. Dette er blitt målt ved bruk av kostnadstall, men kostnadstall er ikke alltid noe godt mål for kvalitet og tilgjengelighet, og sier derfor lite om hvilke tjenester som er best for pasientene. Fra 2010 har derfor departementet fulgt utviklingen særlig innen aktivitet, ventetider og personell.

I regjeringens budsjettforslag til Stortinget for 2012 ble det redegjort for utviklingen. I siste femårsperiode har den prosentvise veksten i aktivitet vært større i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling enn i somatiske

helsetjenester. Fra 2009 til 2010 var nivået på årsverk stabilt i somatisk sektor, mens antall årsverk økte med henholdsvis 5 pst. og 3,2 pst. i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling. Samlet tilsier dette at psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelavhengige har vært høyt prioritert. Aktivitetsveksten har vært større enn i somatiske helsetjenester, og aldri har så mange mennesker fått hjelp for sine rusproblemer i spesialisthelsetjenesten som i 2010 og 2011.

Om lag 80 pst. av ressursene til psykisk helsevern går til døgnavdelingene. Det er derfor viktig at omstillingsprosessen blir gjennomført, slik at disse ressursene i større grad blir brukt til tjenester som er bedre tilpasset pasientenes behov, og som er tilgjengelig i nærmiljøet. Dette er i tråd med Samhandlingsreformen, der spesialisthelsetjenesten og de kommunale tjenestene må samhandle til beste for pasientene.

I budsjettforslaget for 2012 ble det lagt vekt på å fortsette omstillingen i psykisk helsevern og å øke kapasiteten innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Dette er fulgt opp i oppdragsdokumentet for 2012 til de regionale helseforetakene.

Når dette er sagt, vil jeg vise til at det også er viktig å prioritere grupper innenfor det vi kaller somatisk pasientbehandling. I oppdragsdokumentet for 2012 er bl.a. kreftbehandling og behandling av hjerneslag særskilte satsingsområder.

I oppdragsdokumentet for 2011 og 2012 har vi stilt krav om at ventetiden til utredning og behandling i spesialisthelsetjenesten skal reduseres, og at fristbrudd ikke skal forekomme. Gjennomsnittlig ventetid i psykisk helsevern, rusbehandling og somatikk har gått ned fra 2010 til 2011, og jeg er glad for at tallene viser en positiv utvikling.

Bent Høie (H) [12:09:18]: Det er to ting en kan forstå ut fra statsrådens svar. Det første, som er gledelig, er at den gylne regelen faktisk har virket; den har ført til en høyere vekst både innen rus og psykiatri, og både når det gjelder kapasitet og behandling og årsverk.

Det andre som jeg har lest ut av statsrådens svar, er ikke positivt, nemlig at den nedprioriteringen av rus og psykiatri som det innebærer å fjerne den gylne regelen, er en bevisst og villet politikk fra statsråden, og som hun her forsvaret. Konsekvensen av dette er at somatikken igjen vil vokse på bekostning av rus og psykiatri.

En av hovedbegrunnelsene for daværende helseminister Ansgar Gabrielsen for å innføre den gylne regelen var at den innsatsstyrte finansieringen i seg selv virker vekstfremmende innen somatikken, og for å sikre fordelingen måtte en ha den gylne regelen.

Ser ikke statsråden at vi nå er i ferd med å gå bakover og ikke framover på disse to områdene?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:10:27]: Jeg vil egentlig avvise at dette er en nedprioritering. Det er det ikke. Det at man ikke prioriterer opp noe annet like sterkt, betyr ikke at det ikke er vekst, for det er det fremdeles. Når psykisk helse – hele feltet – har vært prioritert

sterkt opp, har det også vært vekst i somatikken, men den har vært lavere.

Det vi ser nå, er at det heldigvis også siden Ansgar Gabrielsen har vært en veldig vekst innen området psykisk helsevern, og det har vært viktig. Det har vært en riktig prioritet, og det har vært en nødvendig prioritet.

Nå er det nødvendig å se på hele feltet, også på f.eks. kreftbehandling. Når det er så mange nye tilfeller som kommer innenfor kreftområdet, er det viktig at vi kan behandle disse på en god måte. Vi har stilt strenge krav overfor sykehusene om hvordan de skal innrette seg når det gjelder å behandle kreftpasienter. Det tror jeg også representanten Høie er enig i. Og det er klart at sykehusene trenger ressurser også på dette området.

Bent Høie (H) [12:11:30]: Jeg er helt enig i at det er behov for å prioritere kreftpasienter innenfor somatikk, men jeg er dypt uenig i at en i årene framover har behov for en høyere vekst innenfor somatikken enn det en har innenfor rus og psykiatri. Vi er i ferd med å prøve å ta igjen mange års systematisk diskriminering av disse to pasientgruppene – et arbeid som helseministeren fra Arbeiderpartiet nå stopper opp. Det er ingenting som tyder på at rus- og psykiatripasientene nå er likestilte med somatiske pasienter. Hvis en ser på ventetiden, ser en at det fortsatt er de rusavhengige som venter lengst på behandling, og det er også denne pasientgruppen som har hatt minst nedgang i ventetid det siste året.

Hva er det som gjør at helse- og omsorgsministeren åpenbart mener det samme som helsedirektøren, at det ikke lenger er behov for å prioritere rus og psykiatri høyere enn somatikk?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:12:35]: Det mener jeg at jeg svarte på i mitt første svar, nemlig at det også er viktig å prioritere andre grupper. Det er ikke slik at fordi man prioriterer noe opp, er det nedgang innenfor de andre feltene.

Jeg er helt enig i at ruspasienter er en viktig gruppe. Særlig de som har flere lidelser, er krevende og har behov for gode tilbud i spesialisthelsetjenesten. Men det er faktisk slik at også for disse gruppene er det viktig at det somatiske tilbudet er godt, og at man også klarer å behandle disse på sykehusene.

Jeg er glad for at helseforetakene i løpet av de siste årene har prioritert veldig opp denne gruppen for å etablere bedre tilbud innenfor sykehusene og i de institusjonene som sykehusene har avtale med. Det har skjedd i flere av helseforetakene og har gjort at de har fått et bedre tilbud.

Så det at man sier at nå må vi prioritere mer likt på alle områdene, betyr ikke en nedprioritering. Tvert imot: Dette er en viktig gruppe.

Spørsmål 10

Sonja Irene Sjøli (H) [12:13:51]: «Det har vært målsetting å styrke satsingen på rehabiliteringsfeltet. Riksrevisjonen har i en ny rapport slått fast at det ikke har vært

en målbar styrking av rehabiliteringsfeltet, samt at flere forhold bør forbedres. Høyre har, sammen med Framskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, foreslått en nasjonal opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering. Regjeringen og regjeringspartiene har ikke støttet dette.

Vil statsråden grunnet Riksrevisjonens funn revurdere å støtte en slik opptrappingsplan?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:14:27]: Habilitering og rehabilitering er viktig for at mennesker som har sammensatte hjelpebehov, skal oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltakelse sosialt og i samfunnet.

Nasjonal strategi for habilitering og rehabilitering 2008–2011 er nylig avsluttet. I strategiperioden ble det satt i verk en rekke tiltak, og det har vært gitt midler til ulike prosjekter.

Habilitering og rehabilitering er en prosess der flere aktører deltar, også aktører i andre sektorer enn helsesektoren. Habilitering og rehabilitering skjer både i kommunene og spesialisthelsetjenesten. I spesialisthelsetjenesten ytes det slike tjenester i ulike sykehusavdelinger, i poliklinikker, gjennom ambulante team og ved lærings- og mestringssentre.

De regionale helseforetakene har inngått avtaler med en rekke private opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner, og i avtalene er det stilt krav til kvalitet. Dette har bidratt til at tilbudet i større grad enn tidligere kan møte pasientenes behov for spesialiserte habiliterings- og rehabiliteringstjenester. Det har vært en god faglig utvikling innen habilitering og rehabilitering de senere årene. Behovet for rehabilitering har endret seg. På enkelte områder er behovet blitt mindre, bl.a. på grunn av mer skånsomme operasjonsmetoder innen ortopedi. Ventetidene til slike operasjoner har gått ned. Dette er forhold som kan redusere behovet for rehabilitering. På andre områder avdekkes det større behov.

Samhandlingsreformen er et viktig grep for å bidra til en helhetlig rehabiliteringsprosess for dem som trenger det. Nye medisinske behandlingsformer bidrar til at mange pasienter nå kan klare seg med oppfølging i kommunenes helse- og omsorgstjeneste. Departementet har mottatt rapport fra Helsedirektoratet om avklaring av ansvars- og oppgavefordeling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten på rehabiliteringsfeltet. Vi arbeider nå med å følge opp disse forslagene. Virkemidlene i samhandlingsreformen er innrettet for å styrke kommunenes tilbud. I ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester er kommunens ansvar for rehabilitering tydeliggjort.

Samhandlingsreformen skal gjennomføres over tid. Vi er godt i gang med å videreutvikle og bygge opp tjenester slik at alle som trenger det, får en god habiliterings- og rehabiliteringsprosess som er tilpasset den enkeltes behov.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:16:54]: Dette svaret er ikke noe oppklarende.

Jeg er faktisk enig med generalsekretæren i LHL som har uttalt at historien om rehabiliteringspolitikk er en his-

torie om brutte løfter. Jeg vil legge til: Til tross for at rehabiliteringen er en del av behandlingen, altså en pasientrettighet, og til tross for at Stortinget tydelig har sagt at habilitering og rehabilitering må bli det neste store satsingsområdet innen helsesektoren – slik også Riksrevisjonen har påpekt – sikrer regjeringens strategi fra 2008 på ingen måte dette, tvert om. Nedprioriteringen av rehabiliteringsområdet fortsetter. I budsjettet for 2009 ble den eneste øremerkingen til rehabilitering fjernet, og pengene til kjøp av tjenester ved private opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner ble innlemmet i basisoverføringer til de regionale helseforetakene. Dette var da stikk i strid med den nasjonale rehabiliteringsstrategien, fra 2008, og jeg må spørre: Når har helseministeren tenkt å følge opp Stortingets vedtak?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:18:02]: Jeg mener at det har vært en vekst i rehabilitering, men det er helt klart at med Samhandlingsreformen og med samarbeidet mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten er rehabilitering også på flere ledd og på flere nivå. Jeg kan bare vise til at når det f.eks. gjelder midler til tjenester i private opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner, som jeg vet at representanten er veldig opptatt av, er det her en økning fra 995,8 mill. kr i 2005 til ca. 1,5 mrd. kr i 2011. KOSTRA-rapportering viser også en jevn økning i kommunenes ressursbruk på dette området. Det som er viktig for å få til en god rehabilitering nå, er at man nettopp klarer å få til en god oppgavefordeling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene, sånn at man også oppfyller de intensjonene som ligger i Samhandlingsreformen.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:19:06]: Det er helseministerens ansvar at disse gode samarbeidsavtalene kommer på plass.

Men jeg må enda en gang trekke fram hva Riksrevisjonen har sagt, for det virker som om helseministeren ikke helt tar det inn over seg. De mener at disse indikatorene som går på ventetid, liggedøgn osv., viser at det ikke kan måles en styrking av rehabiliteringsfeltet i perioden 2005–2010 på nasjonalt nivå. De mener også at det er behov for å forbedre rapporteringssystemene som synliggjør kapasiteten for rehabilitering.

Jeg spør enda en gang hva statsråden helt konkret har tenkt å foreta seg for å bedre og styrke tilbudet innen rehabilitering, og om hun vil ta Riksrevisjonens rapport alvorlig.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:20:13]: Jeg tar alltid Riksrevisjonens rapporter alvorlig. Men like fullt er det slik at regnskapstallene våre viser at det har vært en vekst, særlig i forhold til de private opptreningsinstitusjonene og rehabiliteringsinstitusjonene, og det har blitt gjort mye innen rehabilitering også innenfor ulike grupper for å imøtekomme grupper som ikke har blitt godt ivaretatt tidligere.

Jeg mener faktisk at dette er et område som er særlig viktig i forhold til Samhandlingsreformen. Å få til gode

pasientforløp mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten er særdeles viktig, særlig for pasienter som trenger rehabilitering over tid. Det er også slik at der hvor man tidligere så at man kunne sende pasienter til en rehabiliteringsinstitusjon og la dem være lenge, har mange pasienter ønske om andre tilbud, nærmere der man bor, mer i kommunene og gjerne også mer polikliniske tilbud. Det er også viktig å innrette seg etter de nye behovene som kommer.

Spørsmål 11

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:21:36]: «NRK meldte 7. mars om tre filippinske sykepleiere utsatt for tvang i forbindelse med organisering av arbeidsforhold ved Oslo universitetssykehus, OUS. OUS, samt kvinnene selv, har politianmeldt firmaet som formidlet sykepleierne. Det er òg kommet melding om sykehusansattes involvering i organisering av affæren.

Vil statsråden sørge for at det foretas uavhengig gransking av OUS' ansattes rolle for å få klarhet i forholdene rundt denne saken, og gjøre at eventuelle lovbrudd og kritikkverdige forhold fra OUS' side følges opp?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:22:25]: Det er selvfølgelig helt uakseptabelt at utenlandsk arbeidskraft blir rekruttert til Norge på slike vilkår som det har kommet frem i denne saken. Det er derfor bra at sykehuset har ryddet opp i arbeidsforholdene for disse tre sykepleierne, og at de får ordnede boforhold.

Som det er gjort kjent gjennom media, blir saken nå etterforsket av politiet, og sykehuset vil bistå politiet med opplysninger i saken.

Det er også kjent at administrerende direktør ved Oslo universitetssykehus umiddelbart iverksatte arbeid internt for å kartlegge dokumentasjon og hendelsesforløp i saken. Sykehuset har også bedt sin egen revisor, PricewaterhouseCoopers, om å gjøre en utvidet revisjon. Den skal også omfatte rutinene for ansettelser og administrative prosedyrer generelt.

Jeg legger til grunn at politiets etterforskning vil klargjøre ansattes rolle og eventuelle lovbrudd og kritikkverdige forhold i denne saken. Jeg vil derfor ikke ta initiativ til ytterligere undersøkelser så lenge politiet etterforsker saken.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:23:27]: Vi kan selvfølgelig ikke forhåndskonkludere noe i denne sal hva gjelder politietterforskning, men politiet etterforsker eventuelle brudd på straffeloven. Spørsmålet som statsråden som politisk ansvarlig må svare på, er: Hvordan kunne dette skje? Selv om det skulle vise seg at det ikke har vært brudd på straffeloven, er det vel neppe denne type rekruttering, denne type pleie av de ansatte og denne måten å bygge opp kompetanse i helsesektoren på som vi ønsker i dette landet. Helseministeren varslet en grundig gjennomgang av nettopp rutinene for ansettelse, sikre at det var skikkelige, an-

stendige vilkår i helsevesenet, i det offentlige – det som vi som politikere har styring over – etter den såkalte Adecco-saken. Spørsmålet til statsråden er rett og slett: Hvordan kunne dette skje?

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at denne saken er under etterforskning av politiet, og overlater til statsråden å avgjøre om hun vil svare på dette.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:24:30]: I denne saken er det flere som er anmeldt. Sykehuset har anmeldt det selskapet, eller den personen, som har rekruttert disse sykepleierne på denne måten. Samtidig er sykehuset blitt anmeldt. I tillegg har sykehusets ledelse tatt initiativ til grundige interne undersøkelser og har vært veldig tydelig utad på at dette følger de opp.

Når det gjelder rekruttering generelt, har jeg altså svart at det selvfølgelig er helt uakseptabelt at man rekrutterer på denne måten. Det er en kjent sak at sykehus trenger vikarer. Etter Adecco-saken hadde vi en gjennomgang av vikarbruk i alle sykehusene i Norge, nettopp for å se til at det ikke foregikk på denne måten. Men da gjennomgikk man dette i tilknytning til vikarselskaper. Denne saken er veldig spesiell, så vi må avvente her.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:25:36]: Jeg vil understreke at Høyre selvfølgelig har full respekt for de rettsprosessene som foregår, og at vi på ingen måte har noen konklusjon på politiets etterforskning – eller hva den eventuelt vil lede til. Det er allikevel et politisk poeng her som, uansett om man finner et lovbrudd eller ikke, dreier seg om anstendige arbeidsvilkår og rekruttering i det offentlige, som helseministeren har det øverste ansvaret for.

Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden vil være – uavhengig av denne politisaken, der jeg selvfølgelig forstår at hun ikke kan svare: Hvordan skal denne saken etterforskes eller undersøkes internt i OUS? Er det etter statsrådens mening rimelig og gunstig at det er personer som i hvert fall – eller kanskje ikke – har sittet veldig nær i denne saken, nær i rekrutteringspolitikken og nær ansvaret for de ansattes ve og vel og for anstendige arbeidsvilkår, som selv skal undersøke, eller burde man ha en ekstern gransking?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:26:39]: Jeg vil påstå at revisjonsselskapet PricewaterhouseCoopers egentlig ikke løper noens ærend, bortsett fra å gjøre den revisjonen de skal gjøre. De har, som sagt, blitt bedt om å gjøre en utvidet revisjon.

Jeg trenger ikke å ha en gjennomgang for å si at det som har kommet frem i media, er helt uakseptabelt. Slik skal vi på ingen måte ha det. Ingen skal oppleve slike arbeidsvilkår, og ingen skal heller kunne gjennomføre en slik rekruttering.

Så har det skjedd. Dette er politianmeldt. Sykehuset er politianmeldt. Sykehuset gjør sin egen interne revisjon – en utvidet revisjon – slik de har varslet. Jeg avventer dette. Så må vi eventuelt se om det er andre ting som skal følges opp.

Spørsmål 12

Per Roar Bredvold (FrP) [12:27:45]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Det avdekkes dessverre flere og flere tilfeller av vanstell av dyr. Ja, så høyt som tre ganger flere tilfeller i 2011 enn i 2010 ble avdekket i henhold til en ny rapport fra Mattilsynet.

Er statsråden på lik linje med undertegnede bekymret over utviklingen og ønsker å gjøre noe med dette?»

Statsråd Lars Peder Brekk [12:28:10]: Ethvert tilfelle av vanstell av dyr gir grunn til stor bekymring. Saker som avdekkes, er ofte sammensatt og kan ha flere årsaker. Personlige problemer hos dyreeier er ikke et uvanlig fenomen.

Det kan være flere årsaker til den registrerte økningen fra 2010 til 2011. Forhold vedrørende definisjon og metode gjør at tallene ikke uten videre er sammenlignbare. Definisjonen av «dyretragedier» i Mattilsynets rapporteringssystem er endret, slik at en større gruppe omfattes, og rapporteringen ble endret som følge av dette. Dette kan forklare en del av økningen, men ikke alt.

Dyrevelferd har vært ett av tre prioriterte områder for Mattilsynet de siste to årene, og tilsynet har lagt ned mer ressurser i dette arbeidet. Mattilsynet arbeider planmessig mot et mer risikobasert tilsyn.

Dyretragedier oppstår som oftest i risikodyrehold. Mattilsynet bruker mye ressurser på å identifisere og følge opp slike dyrehold. Dyrehold med dårlig historikk, som f.eks. de som leverer dyr i mindre godt hold til slakt, har større sannsynlighet for å bli undersøkt enn dyrehold med gode resultater over tid. Statistikken over forekomst av dyretragedier kan derfor bli litt misvisende, ettersom det ikke baseres på et tilfeldig utvalgt materiale. Et risikobasert tilsyn er imidlertid viktig for å kanalisere ressursene dit behovet er størst.

Tilsyn som kommer etter bekymringsmeldinger fra publikum, har økt. Mattilsynet har lagt til rette for at mulighetene og pliktene til varsling som ligger i dyrevelferdsloven, skal tas i bruk. I tillegg kommer alle tilsyn hvor Mattilsynet er til stede i fjøset, men hvor tilsynsbesøket ikke primært har dyrevelferd som hovedformål. Slike tilsyn avdekker også dårlig skjøtsel.

Uansett mener jeg, som representanten Bredvold, at en økning i antall tilfeller som avdekkes, er bekymringsfullt. Samtidig viser det at Mattilsynets økte tilsynsvirksomhet gir resultater.

Jeg er glad for at Mattilsynet også fokuserer på dyretragedier i flere fora. Mattilsynet har gjennomført samarbeidsmøter med Landbrukets HMS-tjeneste og det såkalte strategisk forum for dyrevelferd, hvor temaet dyretragedier har vært tatt opp med næringen flere ganger.

Det er viktig at næringen etablerer gode fellesløsninger for å forebygge tragedier. Mattilsynet gjør sin del av jobben, men sakene kan ikke løses ved tilsyn alene.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:30:37]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg takker også spesielt for den siste delen

av svaret, for jeg var litt redd for at statsråden ville bortforklare tallene – altså økningen – men jeg skjønner at han ikke ønsker det. Jeg tror statsråden og Fremskrittspartiet har samme mål, at antall dyretragedier skal ned og helst så nær null som mulig – men jeg ser ikke bort fra at det hele tiden vil være noen, på grunn av spesielle tilfeller, selvfølgelig.

Jeg vil gjerne at statsråden også sier noe om dyrevernet. I mange fylker – kanskje i alle fylker, for den saks skyld – har vi et dyrevern som i de respektive regioner. De gjør også en kjempejobb. Hvis statsråden kan si litt om dem og deres arbeid, vil jeg være glad.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:31:29]: Som sagt er jeg her for å forklare og ikke bortforklare. Det er ting som taler for at det ville blitt et større antall tilsynsresultater med funn som følge av definisjoner, men det forklarer som sagt ikke alt.

Den nye dyrevelferdsloven som Stortinget vedtok i 2009, gir Mattilsynet et større spekter av virkemidler for å følge opp dyrevernsaker. Jeg har overfor Mattilsynet vært veldig tydelig på at nødvendige virkemidler skal brukes. Men så er det også fortsatt stor variasjon i virkemiddelbruken ved Mattilsynet, noe både Mattilsynets interne revisjoner og Riksrevisjonens undersøkelser av Mattilsynet har vist. Mattilsynet har ved flere anledninger fattet vedtak om aktivitetsnekt. Det har bidratt til redusert lidelse for dyr, særlig i det som kan kalles som problemdyrehold. Fokuset på dyrevelferd og fokuset på tilsyn er stort, det er viktig, og det må følges opp over hele landet.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:32:30]: Et av de tiltakene som Fremskrittspartiet ønsker at det skal settes mer fokus på, er å miste retten til å ha dyr hvis man flere ganger gjør feil, slik at vi får dyretragedier. Det finnes sikkert andre tiltak også, f.eks. hyppigere besøk av Mattilsynet. Det kan også være at de som tar imot kjøtt, kan være enda mer nøye med tanke på hvem som leverer dyr som er vanstelt av en eller annen årsak. Så jeg håper statsråden også kan si litt mer om de tiltakene han vil prioritere i tiden framover, både for å få færre dyretragedier og for å refse dem som gjør noe feil.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:33:21]: Alvorlig vanstell av dyr kan resultere i at en person eller en familie blir nektet å holde dyr. Det er en av mulighetene man har når det gjelder reaksjoner. Det er et veldig alvorlig og inngripende tiltak, men det skal ligge der som en mulighet.

Utover det er jeg veldig opptatt av at vi har et risikobasert tilsyn. Det betyr at vi bruker annen kunnskap til å vurdere risiko og ut fra den setter inn ressurser der sannsynligheten for å finne noe er høyest. Det betyr antakelig også at en får bedre resultater enn om det hadde vært helt tilfeldige tilsyn, slik jeg ser det. Et av de områdene som også representanten Bredvold nevner, er at vi får signaler fra slakterier og aktører som har tilknytning til næringen. De signalene skal følges opp nøye, og også varslingsplikten fra folk flest er viktig.

Spørsmål 13

Robert Eriksson (FrP) [12:34:39]: Jeg ønsker å stille arbeidsministeren følgende spørsmål:

«1. januar i år trådte en forskrift som gir personer uten bopel i Norge, både personer med og uten lovlig opphold, rett til økonomisk stønad hvis de ikke kan sørge for sitt livsopphold selv. Dette gir dem rettigheter etter lov om sosiale tjenester i Nav, f.eks. kan de søke om hjelp til dekning av utgifter til tannlege og bolig. Vi vet at det finnes norske borgere som ikke har råd til tannlegehjelp.

Kan statsråden da forsvare at utlendinger, også de uten lovlig opphold, får dekket utgifter til tannbehandling i Norge?»

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:35:16]: Hovedregelen i forskrift om sosiale tjenester til personer uten fast bopel i Norge er at personer som ikke er norske statsborgere, og som ikke har bopel her, ikke har krav på individuelle tjenester etter loven. Det samme gjelder personer som oppholder seg ulovlig i landet. De har bare rett til opplysning, råd og veiledning, da dette vil være nødvendig f.eks. for å forklare dem at det ikke er noen muligheter for å finansiere et opphold i Norge med sosialhjelp, hvem de bør kontakte for å ordne hjemreise osv.

Samtidig ønsker vi ikke et samfunn hvor mennesker – uansett bakgrunn – fryser og sulter i hjel på gaten. Derfor er det gjort et unntak i forskriften, slik at personer som står helt uten andre muligheter, har rett til økonomisk stønad og hjelp til å finne midlertidig botilbud i en kort periode. Det dreier seg i slike tilfeller om det aller nødvendige i noen dager, slik at de kan få kontakt med familie, venner eller andre i hjemlandet, eventuelt få hjelp av sin ambassade til å ordne returbillett. Jeg er også kjent med at noen har fått returbillett ved hjelp av sosialtjenesten. Før forskriften trådte i kraft, ble denne typen hjelp i en nødsituasjon gitt med henvisning til ulovfestede betraktninger. Jeg synes det er en fordel at dette nå er regulert, slik at man sikrer en mer ensartet praksis.

Stønad til personer med kortvarig eller ulovlig opphold i landet skal ivareta deres akutte behov for livsopphold i noen dager. Stønad til dekning av utgifter til tannlege er en type utgift som ikke uten videre regnes som en del av livsoppholdet. I departementets rundskriv I-34/2001 står det at utgifter til tannbehandling, avhengig av den konkrete situasjonen, kan være en del av livsoppholdet. For personer som har plikt til å forlate landet, eller som forventes å skaffe seg egne midler i løpet av et par dager, vil utgifter til tannbehandling bare vurderes som utgifter til livsopphold i helt spesielle tilfeller, f.eks. ved behov for akutt trekking på grunn av skade.

Det er altså ikke slik at utlendinger, uavhengig av oppholdets lovlighet eller varighet, får dekket utgifter til tannbehandling, mens norske borgere ikke får dette.

Robert Eriksson (FrP) [12:37:14]: Jeg takker for svaret.

I den senere tiden har jeg mottatt flere henvendelser fra Nav-kontor plassert på ulike steder i landet. De hevder at

det har blitt en endring i regelverket, en endring i måten å opptre på. De sier også at man opplever en økt tilstrømning av brukere, spesielt fra Øst-Europa, som kommer og ber om sosialhjelp. I tillegg sier de at den nye forskriften innebærer mer oppfølging, mer ressurskrevende oppfølging, fra Nav-kontorenes side for å følge opp dette. KS har tidligere uttalt at denne forskriften måtte på plass, ellers ville det bety at man måtte si opp EØS-avtalen.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Er KS' tolkning riktig – at dette handler om enten forskrift eller oppsigelse av EØS-avtalen?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:38:18]: Jeg synes ikke det er en interessant problemstilling, for vi er enige om at vi, uavhengig av denne forskriften, i dag har et prinsipp om at det aller viktigste – «nødrett» og «nødrettsbetraktninger» brukte man før – gjør man for å hjelpe folk. Man ser på en måte ikke folk mer eller mindre lide eller dø på gaten i Norge. Da er det veldig nyttig og greit å ha en forskrift som sier at sånn og sånn er det. Det er særlig viktig i forhold til Nav, slik at vi er sikre på at Nav praktiserer disse reglene på en god måte – for det er vi nødt til å være sikre på at de gjør.

Da er det veldig viktig for meg at det ikke er slik at man har krav på tannlegebehandling utover det absolutt nødvendige. I de aller fleste tilfeller vil det helt sikkert ikke dreie seg om trekking, heller. Trekking har norske borgere krav på å få dekket. I helt spesielle tilfeller, f.eks. hvis man blir slått ned på gaten og har brukket en tann, vil man kunne få dekket det innenfor sosialhjelpen også hvis man er en utenlandsk borger. Det kan jeg leve med.

Robert Eriksson (FrP) [12:39:15]: Flere medier har spådd, hvis en kan bruke det begrepet – og vi ser det allerede – en økt tilstrømning av folk fra EØS-området eller EU-området som kommer til Norge for å søke lykken. Vi hadde tilfeller i Bergen tidligere i år, og den gangen ble det også diskutert hvem det er som har det økonomiske ansvaret. Men så kommer denne forskriften. De som jobber på Nav-kontorene, de som ser og behandler dette, opplever at det er en liberalisering. Samtidig anbefalte Brochmann-utvalget for et år siden at man skulle gå i motsatt retning og foreta en innstramming i forhold til aktivitetsplikt osv., slik at man ikke bare kunne komme og utløse passive ytelser i Norge.

Frykter statsråden at det blir et økt press, at det presset som vi nå allerede ser, vil øke, og at det vil skape behov for større ressurser – og utfordringer – for Nav framover?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:40:22]: Dette er en feil beskrivelse av faktum. Det er ingen liberalisering, og jeg har ikke fått noe trykk fra noe Nav-kontor om at det oppleves som en liberalisering. Så her har vi en veldig ulik oppfatning av hvordan virkeligheten er. Det man altså gjør her, er å nedfelle en nødrettsbetraktning, og det er det veldig fornuftig å gjøre. Kanskje er det faktisk det som bidrar til at man i større grad kan sette klare grenser.

Så mener jeg at EØS-avtalen er bra for Norge. Jeg tror norske arbeidsplasser og norske arbeidstakere skal være

veldig glad for at vi har EØS-avtalen. Det er mulig at vi er uenige om det, men det er ikke avgjørende i dette tilfellet. Dette mener jeg er en god og fornuftig nedfelling.

Så ser vi at vi nå får en viss økning av arbeidssøkere fra Sør-Europa. Det har ikke vært noen stor økning. Det er ikke grunn til å tro at det blir det heller, men vi vet ikke. De har ikke krav på sosialhjelp utover det jeg sier her, før de eventuelt har vært i Norge, hatt jobb og oppholdt seg her over lang tid – har arbeid i Norge. Da kan de komme i en situasjon hvor de kan få supplerende sosialhjelp. Men i utgangspunktet snakker vi på samme måte om de italienerne, slik jeg har gått igjennom nå. Så jeg bekymrer meg ikke på den måten som Fremskrittspartiet gjør.

Spørsmål 14

Bjørn Lødemel (H) [12:41:47]: «Det statsatte selskapet Entra planlegg bygging av eit stort datalagringsanlegg i Fet kommune i Akershus. Denne utbygginga vil krevje store mengder straum, ca. 550 GWh frå to uavhengige kjelder. Denne straumen må fraktast over store avstandar, bl.a. frå Vestlandet. I dag er kapasiteten på straumnettet i Oslo og Akershus sprengd – jf. «Nettplan Stor-Oslo».

Korleis ser statsråden på at det blir bygt slike anlegg så langt frå straumkjeldene, og kva konsekvensar vil det ha for straumnettet i Oslo og Akershus i form av behov for ny linjebygging.»

Statsråd Ola Borten Moe [12:42:25]: Et godt utbygd overføringsnett er nødvendig for å få produksjon og forbruk til å være i balanse i alle deler av landet. Med et stort innslag av fornybar energi er det ofte vanskelig å unngå avstand mellom produksjon og forbruk. I Norge er betydelige deler av kraftproduksjonen lokalisert på Vestlandet og i Nord-Norge. Østlandet har derimot høyest forbruk av kraft i landet, det overstiger langt det som kan produseres i landsdelen. Det er derfor nødvendig å transportere kraft inn fra vest til øst og fra nord til sør. Sånn har det alltid vært.

I Meld. St. 14 for 2011–2012 har regjeringen bl.a. satt seg som mål å legge til rette for næringsutvikling som krever økt krafttilgang. Dette innebærer at nettselskapene bør etterstrebe en best mulig tilpasning av nettkapasiteten til endringer i forbruk og produksjon ved å være tidlig ute med planlegging og investeringer. Planleggingen må ta hensyn til at det er stor usikkerhet om den framtidige utviklingen i etterspørsel etter overføringskapasitet.

Store forbruksetableringer kan innebære relativt store sprang i forbruket i et område. Noen store forbrukere kan ha effektuttak som er flere ganger større enn en middels stor norsk by. Det er krevende for utviklingen av kraftsystemet. Store forbruksetableringer i områder med stram kraftbalanse er en særlig utfordring for overføringsnettet og kan utløse behov for store nettinvesteringer. Det stilles derfor store krav til koordinering mellom forbruk og nett.

Nytt forbruk kan etableres raskere enn det er mulig å få på plass nødvendig overføringskapasitet. For at tiltak i nettet skal være på plass i tide, må nettselskapene være godt

informert om større planlagte endringer i forbruk og produksjon. I Meld. St. 14 for 2011–2012 og i Ot.prp. nr. 62 for 2008–2009 understreker regjeringen at dette er et ansvar som ikke kan bæres av nettselskapene alene, men krever et godt samarbeid mellom nettselskap, lokale og sentrale myndigheter og næringsliv.

Bjørn Lødemel (H) [12:44:59]: Takk for svaret. Det er klart vi skal leggje til rette for næringsutvikling og nyetablering også i sentrale strøk. Men den straumen som skal fraktast til eit så stort anlegg, skal fraktast over lange avstandar, og vi veit alle at det er motvilje mot store linjer, særleg fordi arbeidsplassane kjem andre stader. Vi veit også at det er eit stort straumtap ved å overføre straum over lange avstandar.

Denne store etableringa kan vi samanlikne med eit metallverk. Eg vil tru at dersom ein skulle etablere eit metallverk i dette området, ville det komme krav om ei konsekvensutgreiing. Eg ønskjer å gå litt vidare på kva tankar statsråden gjer seg om nærleik mellom kraftprodusent og kraftkrevjande industri, og om statsråden vil ta eit initiativ til at det statsatte selskapet Entra gjennomfører ein konsekvensanalyse på kraft før det eventuelt blir sett i gang bygging av det nye anlegget i Fet.

Statsråd Ola Borten Moe [12:45:58]: Når det gjelder Entra og Entrass planer, er det et selskap som ikke ligger under mitt departement. Det er derfor feil av meg å ha oppfatninger om hva Entra skal gjøre og eventuelt ikke gjøre. Videre er måten regjeringen håndterer eierskap på, skikkelig omtalt i eierskapsmeldingen, som jeg opplever at Høyre har sluttet seg til.

Det er min jobb å sørge for at det er en balanse mellom forbruk, produksjon og importkapasitet i alle deler av landet. Det skal være mulig å ha forutsigbarhet for næringsutvikling uansett hvor i Norge man bor. Jeg mener – og det vil jeg også tro er situasjonen framover – at det bør være et konkurransefortrinn for mange norske distrikt der produksjonen er stor, at man tiltrekker seg aktører som har et stort behov for kraft.

Bjørn Lødemel (H) [12:47:06]: Takk for svaret. Dette handlar ikkje om eigarskap, det handlar om forbruk av kraft.

Eg er einig i at i område på Vestlandet er det absolutt behov for å etablere industri som kan bruke straum. Lefdal Gruve i Nordfjord er eit glimrande eksempel på det. Der er det planlagt eit stort datalagringsanlegg. Det er rikeleg tilgang på kortreist straum, det er gode geologiske tilhøve, og Måløy Vekst og LocalHost har gjort ein framifrå innsats for å presentere dette prosjektet. Vi ser også at det er laga ein intensjonsavtale mellom IBM og Lefdal Gruve, og statsråd Giske og statsråd Navarsete var til stades då han blei skriven under. Det viser at også staten har peika på at dette kan vere eit veldig spennande prosjekt. Med bakgrunn i at dette er ein stor kraftforbrukar: Ser statsråden at det er behov for ein nasjonal politikk når det gjeld lokalisering av denne typen datasenter, sett ut frå straumforbruksomsyn?

Statsråd Ola Borten Moe [12:48:14]: La meg bare få sagt at jeg er veldig for etablering av kraftkrevende industri i Norge, også etablering av datasenter, datalagringskapasitet og andre installasjoner som krever mye strøm. Det burde ligge utmerket vel til rette for det både i Sogn og Fjordane og en del andre plasser i Norge. Vi har sett eksempel fra andre nordiske land der store internasjonale dataoperatører har valgt den typen lokaliseringer av den typen aktivitet.

Min jobb som olje- og energiminister er å sørge for at forutsetningene er til stede, og at det er tilstrekkelig med infrastruktur til at den type etableringer blir muliggjort. Hvis det skjer, er jeg veldig glad for det. Det mener jeg vil være bra for Norge, og det vil i dette tilfellet være bra for Sogn og Fjordane. Min jobb er imidlertid ikke – og kan

ikke være – å instruere Entra til å gjøre det ene eller det andre.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r. 3 [12:49:27]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.49.
